Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной декабриин 21-hэд гараа | № 193 (15816) | 1981 оной августын 22, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ҮБhЭ, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ УЛАМ ХУРДАДХАЯ!

Шэнэ-Мөөрөөшын отделениин хүдэлмэришэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ уряатайгаар партиин обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй хандалга-бэшэгтэй танилсажа, энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ хамсыгаа шаман оробо.

Энэ жэлдэ манай отделени 6000 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Энэнь нёдондоонойхидо орходоо hураггүй ехэ болоно. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын дүнгүүдhээ hургаал абамаар. Тиимэhээ нютагтаа малай тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаабди. Шэнэhээ үбhэ тэжээл нөөсэлхэ онhожоруулагдамал нэгэ звено, морин ба гар хажууршадай 2 звено, гараар сабшаха үсөөхэн хүнүүдhээ бүридэhэн (конторын хүдэлмэрилэгшэд, нютагай дунда hургуулиин багшанар, пенсионернүүд гэхэ мэтэшэлэн) бишыхан звенонууд байгуулагданхай. Тэдэниие совхозой ангижалтэд, түрүүшүүл, коммунистнууд ударидана. Ингэжэ нийтынгээ малда элбэг үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилго урдаа табинхайбди.

Гурбан неделиин саада тээ бригада болон звенонууднай үбhэ сабшахаяа нуга сабшалан дээрэ гараа hэн. Тэдэнэр түрүүшын үдэрhөө эхилээд, ажалайнгаа эршэ шангадхан хүдэлжэ байнхай. Манай отделениин үбhэ абадаг гол сабшаламнай Мөөрөөшын голой наада хажуудань юм. Мүнөө эндэ бүхы үбhэшэдэй звенонууд ажаллана.

лан гэжэ газарта ехэл hайнаар хүдэлжэ байнхай. Тус звено бүхы дээрээ 900 центнер үбhэ сомохо hаа, 700 гаран центнер hурилөө. Звеное даагша тухай тогтон дурдая. Тэрэ гүрэнhөө хэды ехэ тэдхэмжэ абадагшье hаа, зээрнин хойноhоо, баяжахын тү-

Совхозоймнай залуу инженер Вячеслав Бабасанович Рабданов 4 жэлэй туршада комсомол-залуушуулай звеное ударидана. Тэрэнэй даадаг коллектив энэ звеноhоо тиимэшье холо гээгдээгүй. Тэдэнэр 450 центнер hайн шанартай үбhэ нөөсэлбэ. Ингэ-

тэ социалис мүрысөө үргэнөөр ябуулнабди. Намаг налхитай. дошо болдогтой газарта үбhэ бэлэдхэдэг хүнүүдые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Ингэжэ манай нютагай хүн зон, ехэ багагүй, үбгэн залуугүй энэ шухала хүдэл-

ЗОРИЛГОЁО ЗААБОЛ БЭЕЛҮҮЛХЭБДИ

Тэдээнhээ гадуур нютагаймнай организаци болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд шадаха зэргээрээ хамhалсана. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхыдөө 90—100 хүн нута сабшалан дээрэ гаража, үбhэ бэлэдхэлсэжэ байна.

Энэ жэлдэ сабшалангай мнай ургаса яhала hайн, ногоониинь үдхэншье, үндэршье юм. Ажаллаhан зон ехэл урматайгаар хүдэлнэ. hүүлэй мэдээгээр, 3124 центнер hайн шанартай үбhэ hурилөөбди. Тэрэнэйнгээ 2000 центнерыень гараар сабшан бэлэдхээбди. Эндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ морин ба гар хажууршалай звеное даагша, сомоной Соведэй депутат пенсионер Гэдэн Сурунхоровна Рабданова гай даадаг коллектив Дусалөө хүдэлдэг бэшэ. харин хамтын хэрэгтэ хүсэ шадалаа, hанал эрмэлзэлээ, зүрхэ сэдьхэлээ хандуулан ажалладаг эхэнэр юм. Даалгагдаhан хэрэгээ шадамараар эмхидхэн хүтэлбэридэгынь онсолон тэмдэглэлтэй. Тэрэнэй даадаг коллективтэ 20 хүн хүдэлнэ.

Дайнай ба ажалай ветеран Бато-Очир Дашиевич Ванчиковай хүтэлбэридэг 7 пенсионерhээ бүридэhэн звено тэдэнээ илажа гараа. Энэ бишыхан коллективэй хэhэн, бүтээhэн ажалынь нилээд ехэ. Тэдэнэр 500 центнер үбhэ бэлэдхэжэ, үнгэрэгшэ арбан хоногой дүнгөөр нэгэдэхи hуурида гараба. Түрүүшүүлдэ дамжуулгын улаан вымпел, эрье хонин, мүнгэн шан барюулагдаа.

жэ манай отделенинхид тэжээл бэлэдхэлгые эмхитэйгээр, hайн шанартайгаар үнгэргэхын хойноhоо оролдожо ябаhаниинь hайшаалтай. Хэды шэнээн тэжээл бэлэдхэhэнhээ ерэхэ жэлэй үбэлжэлгэ дулдыдаха ха юм. Тиимэhээ үбhэ хуряаха хүдэлмэриие онсо анхаралда абанхайбди.

Энэ харюусалгатай кампанида эртээнhээ бэлдээ hэмди. Онhожоруулагдамал бригадые техническэ талаар хангалгые hайнаар эмхидхээбди. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаhан хүнүүдтэ ажалай ба амархашье эрхэ байдал, эдеэ хоолоор хангалгые hайнаар түхеэржэ, үндэр дүнгүүдые түйлахын түлөө эрхим шанартай үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгмэридэ олоороо хабаадана. Эдэнэй ябуулhан ажал хэрэгэй үрэ дүнгүүдhээ байгша оной мяха үйлэдбэрилгэ сэхэ дулдыдаха бшуу. Тиигээдшье элбэг тэжээл бэлдэhэнhээ мал ажалай ашаг шэмэнь, үүлтэрынь hайжарха, тоо толгойнь олошорхо зэргэтэй. Эндэhээ совхозой хүдэлмэришэн бүхэн малай тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитануудые оруулна. Тиигэжэ шэнэ табан жэлдэ урдаа табигдаhан зорилгонуудаа гүнсэд бэелүүлжэ шадаха байнабди.

Г. ДАШИЕВ.
Хяагтын районой Мөөрөөшын совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ.

ХҮН БҮХЭН ХАБААДАНА

Манай сельскэ Соведэй газар дээрэ ажалладаг, ажаhуудаг зон нийтын адууhа малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. Үнгэрhэн жэлэйнгээ дүй дүршэлые хараада абажа, коллектив бүхэндэ, автомашинатай, мотоциклтай айлнуудта үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ даабари үгтөө hэн.

hүүлэй мэдээгээр, эндэхи предприятинууд, эмхи зургаанууд, айлнууд 1158 центнер ногоон тэжээл суглуулаад, шэнэр эмхидхэгдэhэн «Ильинкинский» совхоздо тушаагаа. Түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэhэн коллективүүдэй тоодо медицинскэ складай, теплицын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд ороно. Жэшээнь, 5 хүнhөө бүридэдэг медскладай коллектив 15 центнер ногоо суглуулжа тушааhан байна. Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэлжэлhөөр.

И. НАСНИКОВ,
Прибайкалиин районой Ильинкын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЯАРАХА ХЭРЭГТЭЙ

Байгша ондо Захааминай районой ажахынууд нийтынгээ адууhа малда 32100 тонно үбhэ, 8200 тонно сенаж, 38600 тонно силос, 1000 тонно набшаhата тэжээл, 11000 центнер ногоон витамин ехэтэй гурил бэлэдхэхэ гэhэн зорилго урдаа табинхай. hүүлэй үедэ райондо ходо тооной хура бороотой байбашье hаань, олонхи совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри муу бэшээр ябажа байна. Дүршэл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэд нэгэ аргынь олоод лэ сабшалга, сомолго, силос болон сенаж даралга хамтада адляар ябуулна.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри илангаяа Хамниин, Енгорбойн, Дүтэлүүрэй, Санагын совхозуудта урагшатайгаар ябажа байна. hүүлэй мэдээгээр, эдэ ажахынууд тус тустаа арба гаран мянган центнер үбhэтэй, хэдэн мянган тонно силостэй болонхой. Жэшээлхэдэ, Хамниин совхоздо 11 мянга гаран центнер үбhэн сомогдонхой, 2450 тонно силос дарагданхай. Дүтэлүүрэй совхоздо — 12 мянга шахуу центнер үбhэн бэлдэгдэнхэй, гурба мянганhаа дээшэ тонно силос дарагданхай.

—Сабшалангай ургаса нёдондо жэлэйхидэ хүрэхөөр бэшэ. Хура бороо үдэр бүри тооной ороно. Тиигэбэшье түрүү звенонуудта үбhэ бэлэдхэлгын хүдэлмэри hайнаар ябажа байна. Бүхыдөө үбhэ бэлэдхэлгэ дээрэ 25 звено гэхэ гү, али 200 гаран хүн хүдэлнэ, 17 хүнhөө бүридэhэн тусхай звено силос дарана. Юрэдөө, үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ бага бэшэ үбhэ бэлэдхэхэ, силос дараха зорилго урдаа табяад, манай совхозойхид ажаллажа байна, — гэжэ Енгорбойн совхозой парткомой секретарь Р. Н. Очиров хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье совхозой олонхи звенонууд үбhэ бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Нэгэдэхи отделениин Ц. Б. Доржиевай, И. Б. Цыреновэй, В. Б. Доржиевай, хоёрдохи отделениин И. А. Лыгденовэй, Б. М. Гармаевай, гурбадахи отделениин Борис Жигжитовэй, И. Ц. Дашеевэй, Я. Ш. Балдановай звенонууд социалис мүрысөөндэ илажа ябана. Совхозой ахамад зоотехник Ч. Д. Цыденжаповай хүтэлбэрилгөөр силос болон сенаж даралга ажахыда муу бэшээр ябажа байна.

— Отделенидэмнай мүнөө 9 звено үбhэ бэлэдхэжэ байна. И. А. Лыгденовэй, Б. М. Гармаевай даадаг звенонууд гектар бүриhөө 13—15 центнер үбhэ абана. Олонхи гүүртэ, отарануудта үнгэрөөшэ үбэлжэлгэhөө үлэhэн үбhэн бии. Тиигэбэшье тэдэнэр нёдондонойхиhоо бага бэшэ тэжээл абахын түлөө оролдожо байна, —гэжэ хоёрдохи отделениие даагша Г. О. Батуев хэлэнэ.

Санагын совхозой хүдэлмэришэд жэл бүри нийтынгээ малда 60—70 мянган центнер бүдүүн тэжээл бэлэдхэдэг. Энэ жэлдэшье тэдэнэр 54772 центнер үбhэ, 9456 центнер зеленко бэлэдхэхэ, 1080 тонно сенаж, 3945 тонно силос дараха гэhэн зорилго урдаа табяад, оролдожо байна.

— Совхозой, мүн тосхоной ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн тэжээл бэлэдхэлгэдэ гаранхай. Мүнөө 12 мянга гаран центнер үбhэ сомоод, хэдэн мянган центнер силос дараад байнабди. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ тосхоноймнай ажалшад ехэ туhа хүргэнэ, — гэжэ совхозой парткомой секретарь В. Ф. Бандеев мэдүүлбэ.

Нийтын адууhа малда үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие эдэбхитэйгээр хабаадуулха талаар Яруунын районой арадай депутадуудай Эгэтын сомоной Соведэй, Баргажанай районой арадай депутадуудай hубын сельскэ Соведэй, Хяагтын районой арадай депутадуудай Худэриин сомоной Соведэй үүсхэлые халуунаар дэмжэhэн Санага тосхоной ажалшад тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Сомоной Соведэй гүйсэдком, хүдөөгэй библиотекэ, подстанци үбhэ бэлэдхэжэ байгаа звенонуудта 7 хүниие эльгээгээ. Санагын дунда hургуулиин багшанар. hурагшад багша В. С. Мархаевай хүтэлбэри доро тусхай звено байгуулаад, августын дүүрэтэр Номто. Дасанай hуури гэжэ газарта 1300 центнерhээ бага бэшэ үбhэ соможо, совхоздоо тушааха гэhэн уялга абаад, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна. Тиихэдэ hургуулиин багшанар Б. Б. Бахутов, Р. Б. Унтанов хоёр Сарлан гэжэ газарта үбhэ сабшажа байна. Тэдэнэр 350 центнер hайн шанартай үбhэ ажахыдаа тушааха зорилго урдаа табинхай. Тосхоной 40 гаран пенсионернүүд мүнөө үбhэ бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байна.

Гэбэшье районой бүхы ажахынууд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри урагшатай hайнаар ябуулна гэхын аргагүй. Тэжээл бэлэдхэлэй эхилhээр нилээд сагай үнгэрбэшье, район түсэбөө арайхан гэжэ хорёод процент дүүргээд байна. Энэ хүдэлмэри Далахайн, Михайловкын, Харацайн совхозуудта илангаяа удааржа байна. Тэдэнэр мүнөө тус тустаа 4—5 мянган центнер үбhэ бэлэдхээд байна. Тэжээл бэлэдхэлгын эгээл таатай саг үнгэржэ байна. Яарахал хэрэгтэй.

Ц. СУБАНОВ,
манай тусхай корр.

Николай Зверьков арбадахи класс дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр түрэл совхоздоо хүдэлхөөр үлэhэн юм. Механизаторай мэргэжэлтэй болоhон залуу хүбүүн ямаршье ажалда хүдэлхэдөө оролдосотой бэрхэ юм. Энэ жэлэй тэжээл бэлдэлгын үедэ тусхай звено хүтэлбэрилхөөр томилогдонхой. Тэрэнэй звено Доодо-Хурамхаан гэжэ газарта мүнөө сенаж даража байна. Звено богонихон болзорто 5 мянган центнер үбhэ hурилөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй Хурамхаанай райкомой гэшүүн, Хурамхаанай совхозой залуу механизатор Н. Зверьков.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ПАРТИЙНО-АЖАХЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

Республикын энергетигүүдэй партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан Улаан-Үдэдэ үнгэрэгдэжэ, «1981—1982 онуудай намар-үбэлэй үедэ арадай ажахые түлишөөр, электрын болон дулаанай элшэ хүсөөр хангаха тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой дүүргэлтын ябаса тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

«Бурятэнерго» гэжэ управлениие эрхилэгшэ Г. О. Борисов элидхэл хэбэ. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайн ахамад инженер **В. Ф. Калашников**, Гусиноозерско ГРЭС-эй директор **Е. И. Карпенко**, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй директор **Ф. В. Печкин**, тепловой сетьнүүдэй директор **В. Л. Напартович**, КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь **Б. А. Чеботарев**, Түбэй электросетьнүүдэй директор **А. Ф. Анфиногенов**, «Бурятккоммунэнергиин» ахамад инженер **В. Е. Климов**, хүдөө ажахын министрэй орлогшо **А. В. Пахеев**, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын ахамад энергетик **Е. А. Дубнов**, Сэлэнгын ЦКК-гай ахамад инженер **А. А. Дубанов**, госгортехнадзорой начальник **В. Б. Иванов**, Госпланай түрүүлэгшын орлогшо **М. А. Петрунин**, энергетигүүдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **В. М. Шотин**, арадай хиналтын республиканска комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **С. М. Хабалов** гэгшэд хабаадалсаа.

Суглаан дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь Л. В. Потапов үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад — партийна, совет, ажахын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, нүүрhэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, энергетигүүд намарай ба үбэлэй үедэ түлишын-энергетическэ бүхы нөөсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлгэ хангаха тогтоол баталан абаа.

Л. И. БРЕЖНЕВ:
АМГАЛАН БАЙДАЛ САХИН ХАМГААЛГА— ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ВАШИНГТОН. «Совьет лайф» («Совет ажабайдал») журналай сентябриин номер hайндэрэйхеэр гоёогдон гараба. Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондын правительственнэ хэлсээнэй үндэhөөр, 1956 онhоо хойшо хэблэгдэн гаража байгаа энэ журнал 25 жэлэйнгээ ойе энэ номероор тэмдэглэбэ. Ойн баярай номерой бүхы эхин нюур талань КПСС-эй ЦК-гай Генеральнэ секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй дүрэ зурагаар ээлэгдэнхэй.

Л. И. Брежнев журналай уншагшадта хандан, иигэжэ бэшэнэ: «Совет ажабайдал» журнал американецуудые манай ороной үдэр бүриин ажабайдалтай, амжалтанууд болон шиидхэхэ асуудалнуудтайнь, совет арадай найдабаринууд ба хүсэл эрмэлзэлнүүдтэйнь хорин табан жэлэй туршада танилсуулжа байдаг. hайтар танилсабал, үгээ бэлээр ойлголсохо гэжэ хэлсэдэгынь тон зүб. Мүнөө сагта, уласхоорондын байдалай орёо түбэгтэй болоод, совет-американ харилсаанай горитой туршалга гаража байхада, зүб мэдээсэлнүүдые абалсалга илангаяа шухала байна.

Советскэ Союз, Американ Холбоото Штадууд — мүнөө сагай маша томо хоёр гүрэн болоно. эдэнэй хоорондын харилсаанай ямар байhанhаа бүхы дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдал дулдыдаха байна. Хоорондын хөөрэлдөөн мүнөө хэзээ хэзээнэйхиhээ шухала болонхой. Совет орон тушаа хэлэбэл, бүхы орёо, арсалдаатай асуудалнуудые амгалан аргаар, хөөрэлдөө хэжэ шиидхэхэ гээд хододоо хүсэдэг юм. Иимэ залан сэхэ хараа бодол hаяшаг КПСС-эй XXVI съезд дээрэ дахин лаблагдан баталагдаhан, уласхоорондын оршон байдал заhаруулха ба гүрэнүүдэй хоорондын этигэлсэлгэ бэхижүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдтэй үргэн программа тэндэ хараалан дурадхагдаhан байгаа. Советскэ Союз энэ политикаяа оролдосотойгоор, сэхэ шууд баримталан бэелүүлхэ байха.

Гэхэтэй хамта, энэ ушар Холбоото Штадуудтай манай харилсаанда мүн лэ хамаадана. Холбоото Штадуудтай зүришэлдэхые хүсэнэгүйбди, танай ороной хуулита хүсэл эрмэлзэлдэ хара хүргэхэ гэнэгүйбди гэжэ нэгэнтэ бэшэ, тэрэ тоодо бүтэдэнэй үмэнэ тусхайлан дурдаhан байхабди. Советскэ Союз амгалан тайбан харилсаа холбоотой, манай оронуудай хоорондоо харилсан этигэлсэлгые үндэhэ болгодог тааруу харилсаатай байхые хүсэнэ. Тиимэhээ үнэн сэхэ, бүтэмжэтэй хөөрэлдөө хэхые, хоюуланда хабаатай бүхы ехэ ехэ асуудалнуудаар али али талада таарамжатай шиидхэбэри бэдэрхые Холбоото Штадуудта дурадханабди.

Хүн түрэлтэн саг үргэлжэ айн сошордонгүй байжа, буу зэбсэгүүдые түхеэрэлгэдэ үгыртэрээ мүнгэ зөөри гаргашалхаяа болижо, илангаяа мүнөөнэй ба ерээдүйн үетэдтэ энхэ тайбан байдал хангажа шадаха, хангаха ёhотой гээд этигэнэбди. Энэнэй тулада шухала бүхы юумэн совет талаhаа хэгдэхэ гээд найдуулхыемнай, американ арадта зол жаргал, хүгжэлтэ дэбжэлтэ хүсэхыемнай зүбшөөгыт.

РЕСПУБЛИКЫН ХОНИШОДОЙ ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ Ажалай Улаан Тугай ордентэ авиационно заводой соёлой байшан соо республикын хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн боложо үнгэрбэ. Эндэ эхэ хонидой отарануудые даадаг хонишод, КПСС-эй горкомуудай, райкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд, райгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управлениин, ажахынуудай, госплемнэгэдэлнүүдэй ахамад зооветеринарна мэргэжэлтэд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэнэр, республикын министерство, засаг захиргаанай хүдэлмэрилэгшэд суглараhан байна. Энэ зүблөөндэ Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр **В. У. Дарханов** «Хони үсхэбэрилэгшэдэй 1980—1981 онуудай хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1981 — 1982 онуудай зорилгонууд тухай» гэhэн элидхэл хэhэн байна.

Удаань элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой **Д-Н. Б. Сундуев**, Зэдын райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник **Л. С. Мадагуев**, Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой ахалагша хонишон **Г. М. Чулков**, Захааминай районой Хамниин совхозой хонишон **В. Д. Базарова**, Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой ахалагша хонишон **Д. Ч. Бандаев**, Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон **И. И. Унагаев**, Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой ахалагша хонишон **Р. Н. Рампилова**, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон **Г. Х. Ябжанов**, Яруунын районой «Дружба» колхозой ахалагша хонишон **Б-Д. Э. Ринчинов**, Хориин районой Үдын совхозой директор **Ц. Ж. Ширапдоржиев**, Зэдын районой «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой **Г-С. Г. Цыремпилова**, Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон **А. М. Акулов**, Хурамхаанай совхозой ахалагша хонишон **С. Н. Банаева**, КПСС-эй Гусиноозёрско горкомой нэгэдэхи секретарь **А. С. Аржанович**, Хориин районой «Георгиевский» совхозой ахалагша хонишон **Г. Г. Дондоков**, Хяагтын совхозой ахамад зоотехник **В. П. Филилеев**, Загарайн районой «Дружба» колхозой ахалагша хонишон **Б. Ш. Балданов**, Буряадай хүдөө ажахын институдай кафедрын доцент **Г. А. Немчинов** гэгшэд хабаадалсажа үгэ хэлээ.

hүүлээрнь КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. Зүблөөндэ хабаадагшад 1982 оной дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга нэгэн дуугаар баталан абаа.

Энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, партиин Буряадай обкомой секретарьнар **В. Г. Бирюков**, **А. А. Бадиев**, **В. Ф. Лысов**, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Б. И. Николаев** хабаадалсаба.

Эсэстэнь түрүү хонишод, мэргэжэлтэдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд үнэтэ бэлэгүүдтэйгээр барюулагдаа.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗhАА

СОЁЛОЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУД БОЛОН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ, ЛИТЕРАТУРА БОЛОН ИСКУССТВЫН АЖАЛ ЯБУУЛАГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Совет соёл, литература болон искусствые хүгжөөхэ талаар габьяатай байhанайнь, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь, түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Сахьянова Лариса Петровнае — Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай баледэй солистка, СССР-эй арадай артистка.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Балбаров Цырен Аюржанаевичые — Хоца Намсараеван нэрэмжэтэ академическэ буряад драмын театрай директор.

Батуев Бато Бадмаевичые — Зүүн-Сибиирин гүрэнэй соёлой институдай кафедрые даагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Филилеев Геннадий Семеновичые — Бага-Куналейн хүдөөгэй соёлой комплексын директор, Бэшүүрэй район.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бобровский Дмитрий Михайловичые — профсоюзуудай Буряадай областной соведэй ахалагша инструктор.

Бортников Степан Ивановичые — КПСС-эй Железнодорожно райкомой таhагые даагша, Улаан-Үдэ город.

Давыдов Сергей Александровичые — Хойто-Байгалай искусствын хүүгэдэй hургуулиин багша.

Доржиев Даши Данзановичые — Хяагтын искусствын хүүгэдэй hургуулиин директор.

Рютина Раиса Николаевнае — Мухар-Шэбэрэй районой автоклубые даагша.

Цыренинмаев Жамсо Цыбиковичые — Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бадлаева Дулмажап Базаровнае — Буряадай гүрэнэй түүхын болон архитектурно-уран hайханай нэгэдэмэл музейн главна хранитель.

Васильева Валентина Васильевнае — Прибайкалиин районой библиотекэнүүдэй системын директор.

Доржиева Пылма Цыреновнае — Хэжэнгын районно соёлой байшантай директор.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной августын 7.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР А. П. ШАПИРЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын ой модоной промышленностьда удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаhанайнь түлөө Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай директор **Шапиро** Арон Пиневичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной августын 20.

Партийна ажабайдал

ЭРШЭТЭ АЖАЛЫЕ КОММУНИСТНУУД ТОЛГОЙЛНО

Хурамхаанай совхозой коммунистнууд партийна суглаан дээрэ ажахынгаа тон шухала асуудал hаяхан зүбшэн хэлсэбэ. «Үхэр, хонидоо олошоруулха, тэдэнэй үүлтэр hайжаруулха тухай» асуудалые коммунистнууд, ажахын эдэбхитэд ехэтэ hайшаагаа. Юуб гэхэдэ, партийна бюро энэ асуудалые тон зүбөөр шэлэhэн байгаа бшуу.

Партийна суглаан дээрэ хэгдэhэн элидхэлhээ харахада мал ажалай байдал эндэ архим hайнда тоологдохоор бэшэ.

«Мяха-hүнэй шэглэлтэй үүлтэрэй үхэрнүүд совхоздо үсөөдэнэ. Тиимэшье хадань тобшолол хэгдэжэ, вохихо хэмжээнүүд абтанагүй. 1980 ондо бүхы дээрээ дунда зэргээр 100 үнеэн бүриhөө 57 тугал абтаhан байгаа. Тэдэжэйнь дунда гарзашье бии. Адууhа малай гарзалалга болон hубайралгаhаа, ашаг шэмэ багатай мал гүрэндэ тушаадаг байhанhаа боложо, ажахы 450 мянган түхэригэй гарзада ороо».

Иимэ тоонуудай соностоходо суглаашад гайхалсаа hэн. Гол түлэб мал ажалай шэглэлтэй ажахы байhан аад, яахадаа иимэ байдалда орооб? Эндэ эбэртэ мал үсхэбэрилгын асуудал илангаяа хурсаар табигдаба.

—Зооветеринарна зарим мэргэжэлтэд даалгагдаhан хэрэгтээ харюусалга багатайгаар хандана. Мал ажал дээрэ тоо бүридхэлэй хэрэг мууса табигданхай, тиимэhээ совхозой малшадай хүдэлмэриин үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр сэгнэгдэдэг байха юм. Эдэ бүгэдын гэмээр мал ажал дээрэ горитой дутагдал тохёолдоно, —гэжэ элидхэл соо хэлэгдэhэн байна.

Нээрээл, эндэ мал ажалда хамаатай хүнүүдэй ойндоо хадууржа абамаар тоо, баримтанууд дурсагдаа hэн. Олон коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ, дутуу дунданууды зайсуулха арга замуудые заагаhан байна.

Ажалай түлбэриин гуримда, залуу мал түлжүүлгэдэ бии байhан дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Үхэршэд залуу мал харууhалхадаа толгойн тоогоор түлбэри абадаг зандаа байhаар. Теэд томо комплекснуудта үлэмжэ олон мал нэгэ хүдэлмэрилэгшэдэ даалгагдана гээшэ. Тиимэhээ үхэршэд малайнгаа тоо толгойгоор дашуураад, үхэр бүриин амидын шэгнүүр нэмэлгэдэ анхаралаа хандуулжа биранагүй.

Малай байрануудые заhабарилха, тэдэниие шэнээр бариха, мал ажалай хүдэлмэри оньhожоруулха тухай, адууhа малаа үбhэ, hолоомоор дутамаггүй хангаха тухай асуудалнуудта тогтон, коммунистнууд үгэ хэлээ.

Теэд тэдэнэй hанаата болохо шалтагаан эндэ бии hэн. Совхоздо hаалиин гурбан томо фермэ хүдэлнэ. Үнеэд болгогдохо хашараг, буруунуудай нэгэ гүүртэ, залуу малай хоёр гүүртэ эндэ бии. Хамтадаа 2500 үхэр энэ ажахыда тэжээгдэнэ. Энээн дээрэ үшөө 27 мянга гаран хонидые нэмэе. Тиигээд ерэхэдээ нилээд ехэ үбhэн хэрэгтэй болоно. Аяар холын хойто нютагтахи ажахыда энэ талаар имагтал өөрынгөө арга боломжодо түшэглөөгүйдэнь аргагүй юм. Хэрбээ ондоо тээhээ үбhэ, hолоомо зөөхэ болоо хада гаргашань али зэргын ехэ болохо гээшэб.

Теэд өөрын арга нөөсые хаанаhаа олохоб? Түбхын түрүүндэ сабшалан болон бэлшээриеэ hайжаруулха шухала. Хүдэлмэриин хүсэнүүдые зүбөөр хубаарилан табиха, ажалша коллективүүдэй бүридэлдэ, тэдэниие эб нэгэтэйгээр хүмүүжүүлгэдэ партийна анхарал хандуулха, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

— Совхоздомнай 71 коммунист, 60-аад комсомолшууд бии, —гэжэ совхозой парткомой секретарь В. С. Очиров хөөрэжэ эхилнэ. — Эдэ нүхэд лэ социалис мүрысөөнэй дэлисые үргэдхэнэ гээшэ. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэрэниие хүтэлхэ хэрэгтэ манай партийна организаци ехэ анхарал хандуулна. Мүрысөөн гээшэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэхэ ябадалда түлхисэ боложо үгэдэг юм. Тон адлихан арга боломжотой, адлихан ажалтай хүнүүдэй, мүн коллективүүдэй хоорондо ажалай урилдаан болоно. Энэ ушарта мүрысөөнэй дүн гаргахада зохисотой байдаг. Партийна бюрогой гэшүүд, совхозой мэргэжэлтэд, партийна, профсоюзна эдэбхитэд мүрысөөнэй гурим зохёоходо, дүн гаргахада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Иигэжэ ажал ябуулхада, аша үрэнь ехэ байдаг ха юм.

«...Олон янзын зорилго шиидхэлгэдэ партийна эхин организацинууд түрүүшын ээлжээнэй үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй», — гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэлэhэн тоосоото элидхэл соогоо партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдые дурдан, нүхэр Очиров хөөрөөнэйнгөө эхи табиба. Тиимэhээ партиин гэшүүн бүхэнэй эдэбхитэйгээр ажаллаа hаань, бүхы партийна организациин хүдэлмэри hайнаар ябуулагдаха, совхозой бүхы үйлэдбэри урагшаа татагдаха байнал.

Энээн тухай В. С. Очиров иигэжэ хөөрэнэ:

hаяшаг манай совхоздо нээмэл партийна суглаан боложо, мал үсхэбэрилгэ, тэрэнэй үүлтэр hайжаруулга тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Совхозой ахамад зоотехник, парткомой гэшүүн нүхэр Гомбоевой элидхэл хэhэнэй hүүлээр коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ, яhала олон дутуу дунданууды элирүүлээ. Тиихэдээ hүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа хонидой түл үсөөнөөр абтадаг байhан тухай заагдаа hэн. Жэшээнь, энээн тушаа зооветеринарна мэргэжэлтэд hайса боложо үзэнэгүй гэжэ ажахын ахамад бухгалтер коммунист В. Б. Боянов хэлэhэн байна. Эдэ мэтын дутуу дунданууды зайсуулха тухай шиидхэбэри суглаан дээрэ абтаа, мүнөө тэрэниие бэелүүлхын тула оролдон хүдэлнэбди.

Хурамхаанай совхоз арбадахи табан жэлдэ мяха абалгаар, гүрэндэ худалдалгаар hайн үрэ дүн туйлажа шадаагүй hаа, бусад зүйлнүүдээрнь түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн байна. Энээнэй ашаар шэнэ табан жэл яhала hайнаар эхилэгдэhэн байна.

Малшадаар олохон коммунистнууд хүдэлдэг. Арбадахи табан жэлые дүүргэжэ амжаhан хонишод Банаева Светлана Нимаевна, Гармаев Даша Вубушкеевич, Батуева Цырма Ширеторовна, hаалишад Матанова Зинаида Мужановна, Надмитова Розалья, Енсоева Галина Чимитдоржиевна, үхэршэд Дарима Кубушенова, Самбу Кубушенов, Бальжинима Самбуев гэгшэд малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөе толгойлжо ябана.

Тиихэдэ КПСС-эй Хурамхаанай райкомой гэшүүн Татьяна Хубуденовна «Цындескина фермэ дээрэ жэл бүхэндэ үрэжүүлгын хүдэлмэри hайнаар ябуулна. Жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ тэрэнэй мэдэлэй зуун үнеэн бүриhөө ная гаран тугал абтажа, бүтэн бүринөөр түлжөөгдөө. Совхозой парторганизациин зууршалгаар энэ коммунист фермэдэ hаалиин тоо бүридхэл эрхилдэг юм. Мүнөө тэндэ hайн шанартай hүн гүрэндэ тушаагдадаг боложо, шүүмжэлгэдэ ходо орохоёо болинхой. Татьяна Хубуденовна фермэ дээрэхи арадай хинагшадай пост толгойлно.

Эдэ мэтын жэшээнүүд олон. Партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалhаа уламжалан, мүнөө жэлдэ, мүн саашадаашье малай тэжээл дутамаггүйгөөр бэлэдхэлгэдэ гол анхарал хандуулагдаhан байна. Түсэб ехэ, хэрэглэмжэшье ехэ. Жэшээнь, 45 мянган центнер бүдүүн тэжээл бэлэдхэгдэхэ, 12 мянган центнер сенаж, 25 мянган центнер силос дарагдаха ёhотой. Мүнөө жэлэй ургасаhаа 25 мянган центнер ороохо тарянай зүйлнүүд малай тэжээлдэ оруулагдаха юм.

Арбадахи табан жэлэй үедэ совхоз бүхы дээрээ бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэдэг байгаа. hүүлэй жэлнүүдтэ КПСС-эй гэшүүн Николай Савельевич Зверьковой толгойлhон лутомелиоративна бригада яhала hайн үрэ дүн туйлана. Жэшээнь, тэдэнэр 1980 ондо сабшалангаа гурба дахин уhалжа үрдеэ. Тэрэнэй ашаар мянган гектар дээрэhээ 15 мянган центнер үбhэн хуряагдаhан байха юм. Энэ жэлдэ нүхэр Зверьков пенсидэ гараад, Зүүн-Хурамхаанда луговодоор хүдэлбэ. Тэрэ даажа абаhан дүшэн гектар сабшалангай гектар бүриhөө 30—35 центнер үбhэ хуряаха зорилго урдаа табинхай.

Мүнөө тэрэнэй ехэ хүбүүн КПСС-эй Хурамхаанай райкомой гэшүүн Виктор Николаевич Зверьков эсэгынгээ лутомелиоративна бригадые даажа абанхай. Мүнөө тэрэнэй бригадада долоон бүлүүр станци үдэр, hүнигүй хүдэлгэгдэнэ. Коммунистнууд Иннокентий Зверьков, Алексей Чибисов, комсомолшууд Анатолий Кукузнев, Владимир Лубсанов гэгшэд түрүү луговодуудай тоодо оронхой.

Мүнөө эндэ мал ажал дээрэ дүрбэн зуун табин хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда жара гаран коммунистнууд, мүн тэды шэнээн комсомолшууд. Тэрэ бүхэн партийна, комсомолой даабаритай. Олонхинь агитаторай, политинформаторай, арадай хинагшын уялга дүүргэнэ.

Малшад, механизаторнууд хаа хаанагүй амжалтатайгаар ажаллана. Хабарай тарилгын хүдэлмэри, хониной ноохо хайшалалга саг соогоо дүүргэгдээ. Мүнөө эндэ сенаж дарагдажа, ногооной витаминтай гурил бэлдэгдэжэ байнхай. hүүлшын бороодо hэргэhэн гол газарта гү, али уhалагдадаг сабшалан дээгүүр тракторна сенокосилкын таршаганаан таhалданагүй.

Үнгэрэгшэ хахад жэлэй туршада совхоздо хоёр квартиратан байрын дүрбэн гэр, зургаан зуун хонидой багтаамжатай нэгэ байра, табан зуун тонно багтааха силосэй нүхэн баригдажа дүүрээ. Мүн лэ тус тустаа 600 хурьгадай байха табан hарабша баригдаhан байна.

Мүнөө малай тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябуулагдана. Хура бороогой hүүлээр ногооной hэргэхые хүлеэжэ байнгүй, набшаhата болон шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэгдэнэ. Эндэ коммунистнууд, комсомол залуушуул габшагайгаар ажаллажа, бусадтаа жэшээ харуулна. Тэдэниие ажахын партийна организаци толгойлдог.

Н. ДОРЖИЕВ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН НЭРЭЕЭ ХҮНДЭЛДЭГ ЮМ

Зураглал

Ч. Цыдендамбаевай «Соном Гармаев» гэhэн поэм улхые, поэт Д. Дашанимаевай «Тоёон» гэhэн шүлэг со залуу буряад шахтёр тухай мүрнүүдые эжэлүүдгүй наадхибаб. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электрома на» заводой түрүү хүдэлмэришэн, 24 наhатай Дугар Ба жиновтай ба суг хүдэлдэг нүхэдтэйнь хөөрэлдэхэдөө, гэ онсо иимэ тобшолол хэгдээ hэн. Юуб гэхэдэ, респ ликымнай промышленна предприятинуудта националь кадрнуудые тогтонижуулха талаар горитой хүдэлм ябуулагдана, hүүлэй жэлнүүдтэ завод, фабрикануудта дэлдэг буряад залуушуулай тоо нилээд олошорон Энэ баримта hайшаалтайл гээшэ.

24 наhандаа үйлэдбэридэ ямар амжалта туйлажа ү hэн байгаа гээшэб гэhэн асуудал нэн түрүүн намайе h нирхуулба. Теэд даалгагдаhан ажалаа сүм мэдэхэ бо hон, hайса шудалhан Дугар Бальжинов үшөөл хүсэн хүрэхөөр хүдэлнэгүйб гэжэ бэеэ голодог, үдэр бүри дабаряа дээшэлүүлхые, шадалаа сүм зэhэхые оролдо Иигэжэл бэеэ «шэмхэжэ» хүдэлhэнэй ашаар тэрэ эрд ажахын эд хэрэгсэлэй цехэй хүдэлмэришэд соohoo да гарай мэргэжэлтэн болотороо урган тодороо. Завод үйлэдбэрилэгдэн гаргагдадаг гүсэнүүдтэ үнгэ оруулдаг п гү, али 3-дахи разрядтай полировщик мэргэжэлтэй хүмнай халаан бүриингөө даабарие 120 — 130 проце дүүргэжэ амжадаг.

...Цехэй хоёрдохи дабхар. Оньhон техникын нэгэ ж хүнхиноон соо тас-няс түерхэ наярхань дуулдаадхи Дадаагүй хүнэй нилээд сошожо абамаар. Обоо хүбөө талаатай ялагар гүсэнүүдые харахада, нюдэ эреэлжүүл Бальжиновай ажалта үдэрэй дүүрэтэр хахад час үлөө hаань, нормоёо үлүүлэн дүүргэнхэй. Техникээ хүдэл үедөө, ажаллахадаа харлаhан шарайнь урин зохид. Ха ажалаараа хананги гэжэ абаhаар ойлгомоор. Нюдэнд hаруул гэрэл наадана. Дун сагаан нэгэ жэгдэ шүдэез руулан, ехэл илдамаар энеэбхилнэ. Дундуур зэргын хэриг бэетэй, шүрбэhэлиг гарнуудтай, ёhотойл хүдэл ришэнэй түхэлтэй хүн.

— Энэ хүдэлмэридэмнай гансал эрэшүүл табигдад Хүсэ шадал, бэеын тамир, техникэ ашаглаха шадаб хэрэгтэй ха юм. — гэжэ Дугар хөөрэнэ.

Полировщигууд Виктор Яблоновский, Шагдар Жам лов, Жаргал Цыдыпов, Балдан Батуев гэгшэдтэй та сабабди. Эдэнэр булта комсомолшууд, харюусалгаа д hан мэдэрдэг, томоотой хүнүүд юм.

— Дугарнай цехэй комсорг юм. hая партида ка дадаар абтаа. Үйлэдбэриhөө гадуур нитын уялганууд ханамжа ехэтэйгээр дүүргэдэг эгээл эдэбхитэйшүүлэй гэн гээшэ, — гэжэ эдэнэр дүтынгөө нүхэр тухай дуул hэн.

Д. Бальжиновай мэргэжэлээ, эрдэм мэдэсээ дээш лүүлхээр нилээд оролдолго гаргадаг тухайнь завод комсомолой комитедэй секретарь ехэл дулаанаар хөө бэлэй. Шэлэй заводой дэргэдэхи индустриальна техн кумэй үдэшын 3-дахи курсые амжалтатайгаар дүүрг Удаань институдта заочноор hураха хүсэлтэй юм. Ко сомолой оперативна отрядые байгуулалсаhан, эбтэй, гэн hаналтай бүлэгүүдые эмхидхэлсэhэн байна. Доло хоногто нэгэ дахин, средагай үдэр, 7—8 хүн даалга hан газартаа дежурлахаяа гарадаг. hүүлэй үедэ эд Сэлэнгын баруун бэедэхи посёлогой айлнуудаар ябажа, портнуудые шалгаха даабари абаа hэн.

Цехэй комсорг уласхоорондын ажабайдал, дэлхэй д рэ боложо байhан hонирхолтой ушаралнуудhаа эхи олон ондоо мэргэжэлнүүд тухай мэдэжэ абаха дура ном, журналнуудые уншадаг. Гэбэшье гурбан жэлэй с да тээ шэлэhэн мэргэжэлээ тэрэ ондоо ямаршье а лаар hэлгэхэгүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ абьяас шуналай ам эндэ мэдээ, ажабайдалайнгаа зүб хараа шэглэлые ол Эндэ хүдэлхэ зуураа гэр бүлэтэй, үхибүүтэй болоо. Н үгөөр хэлэбэл, хүдэлмэришэн Д. Ц. Бальжинов ерээд сагта урдынхидаал ажалдаа жаргалаа оложо, түрэл Б ряадаа, заводоо, цехээ суурхуулха аабза гэжэ этигэн дамаар.

Г. ДАШЕЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Ц. Бальжинов ажалдаа.
М. СУТУРИНАЙ фото.

РАЙОН СООГОО ТҮРҮҮЛБЭ

Хүлэй совхозой дирекци, партком, рабочком hаалишадайнгаа хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй үнгэрhэн 7 hарын дүнгүүдые гаргаба.

Жэлэй эхинhээ хойшо тус ажахы үнеэн бүриhөө 1202 килограмм hү hааба. Тиихэдэ зарим түрүү hаалишад hү hаалгаар жэшээтэ hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшээлхэдэ, Ульяна Землянухина харууhалжа байhан үнеэн бүриhөө 1606 килограмм, тэрэ тоодо июль hарада 226 килограмм hү hаажа, совхоз болон район дотороо түрүүлбэ. Нүхэр Землянухина үнэхөөрөөл шамбай бэрхэ, ажалдаа абьяастай, hаалишанаар хорёод жэлдэ хүдэлнэ. Тэрэ мүнөө жэлдэ үнеэн бүриhөө тугал абаха, нэгэ үнеэнhээ 2.500 килограмм hү hааха социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой болонхой. Тиихэдэ hаалишад Клавдия Авдеева — 1580 килограмм, Вера Гончарова — 1552 килограмм, Капитолина Красикова — 1510 килограмм hү hаажа, социалис мүрысөөндэ hайн амжалта туйлана.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хориин район.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

КУЙБЫШЕВ. Волго шадарай гандадаг нютагуудта намарай ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряагдана. Энэ зуидаа олохон ажахынууд гектар бүриhөө 16 — 18 центнер намарай хара тараа ба шэнниса суглуулаа. Мүнөө область дотор эгээл тааруу зохид агротехническэ болзорто намарай ургамалнуудые тарина. 400 мянга гаран гектарта намарай ургамалнууд таригдаха юм. Мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ иимэ ехэ талмайда тарилга хэгдэхэнь.

КАРАГАНДА. «Минуташье hаатахагүй, граммшье ороохо гээхэгүй» гэhэн уряа доро Түбэй Казахстанай механизаторнууд ургаса хуряалга дээрэ хүдэлнэ. Бүхы ажахынуудта томоохогдоhон комплекснууд бүридхэгдэнхэй. Ороохо зөөхэ комбитрейлернэ түрүү арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар областной туршалтын станциhаа М. Шитиковэй даадаг звено бусадhаа урид 10 мянган центнер ешмээн сохибо. Областиин механизаторнууд халаан халаанаар хүдэлнэ. Энэнь бүхэли үдэрэй туршада техникые зогсоонгүйгөөр хүдэлгэхэдэнь туhална.

ВОРОНЕЖ. Острогожско районой «Искра» колхозой хуряалга-зөөлтын комплекс долоон үдэр соо ороохоной ургамалнуудые тарижа дүүргэв. «Эрхим комбайнерта» гэжэ бэшэhэн улаан лентэ А. Симоновтэ зүүлгэдээ. Тэрэ Александр хүбүүнтэеэ колхоз соогоо эгээл ехэ ороохо сохиhон, хүдэлмэриин эрхим шанар туйлаhан байна.

МАХАЧКАЛА. Дагестанай таряашад эртын виноград хуряажа байнхай. Гектар бүриhөө 150 центнер хүрэтэр жэмэс суглуулагдана. Үргэн зурүүдүүдтэ виноград тариха шэнэ аргые «Дагагровинпром» нэгэдэлэй таряашад автономито республика дотороо эгээ түрүүлэн хэрэглэhэн байна. Мүнөө тэдэнэй дүй дүршэл бүхы ажахынуудта хэрэглэгдэнэ.

Дагестан виноград ехээр тарижа ургуулдаг республика юм. 40 мянга гаран гектарта виноград таригдадаг. Сезон бүхэндэ России Федерацида ургуулагдаhан бүхы виноградай табанай дүрбэн хубиие эндэhээ худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээдэг байна. Үргэн зурүүдтэ тарилга хэхэ системэ нэбтэрүүлhэнэйнь виноградай ургасые дээшэлүүлхэ арга олгоно. Мүнөө жэлдэ таряашад 380 мянган тонно үрэ жэмэс суглуулхаар хараална. Энэнь нёдондонойхиhоо 34 мянган тонноор ехэ болоно.

(ТАСС-ай корр).

Зунай бэлшээрие зүбөөр хэрэглэе

МАЛАЙ ТАРГАН— АДУУЛГАhАА

Эндэхи Хүлхисөөн гэжэ газар хэр угhаа нютагай зоной малаа үбэлжүүлдэг, сабшалан, бэлшээри hайнтай, аршаан булаг, горход болон нууроор элбэг, бүглүү бүтүү, алишье тээhээ хада шэлэнүүдээр хүреэлэгдэhэн нуга юм. Мүн эндэнь Бүтүү гэжэ газар бии. Бидэ наяшаг Загаhатын совхозой хүдэлмэрилэгшэ, ажалай болон дайнай ветеран Георгий Команданович Мосоровтой Сүнхэрэгэй харгыгаар үгсэжэ, Хүлхисөөн тээшэ зорибобди.

Эндэ дүтэ шадар модошодой эршэмтэйгээр ажаллажа байhаниинь абаhаар мэдэгдэнэ. Заhамал дардам оин харгыгаар ехэ гэгшээр модо багсалан ашаhан КРАЗ, КамАЗ түхэлэй автомашинанууд хажуугаарнай үнгэрнэд. Хорёод жэлэй урда тээ эндэ буга, хандагайнуудай, бусад ан гүрөөлнүүдэй үргөөгдөөгүй тооной байhан, ойроо хүнтөөгүй гүн хүжэ тайга нэмжыжэ байгша бэлэй. Теэд мүнөө ажабайдалай, промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтэ ондоо болоо. Гүн тайгые hэрюулээ, нютаг нугын түхэл шарайе хубилгаа ха юм даа.

Мүнөө Хүлхисөөнэй олон гол горходой аса, hалаануудые зубшаhан хүндынүүдтэ совхозой мяханай гүүртэнүүдэй үхэрнүүд атарлан бэлшэдэг юм. Хада уулануудай хоорондохи бэлшээринүүдтэ хэдэн зуу, мянган үхэр адуулагдана. Жэшээнь, мүнөө Загаhатын совхозой 12 гүүртэ мал, тэрэ тоодо хүхүүли тугалтай үнеэдэй 6 гүүртэ байлгагдана.

Эреэн хадын арадахи Бэлшэр гэжэ үргэн талада үнинэй малшан Цыпилма Эрдынеевагай, Владимир Аюшеевэй, Дашанамжил Вандановай харууhалдаг хэдэн гүүртэ мал зуhажа байнхай.

Эгээл холонь совхозой түбhөө далаад модоной Холтоhон гэжэ газарта, тэрээнhээ наашаа Дүтэнүүр, удаань Гол Толгой, Хуhан Хоолой гэхэ мэтэ газарнуудта баhал олохон гүүртын мал бэлшээгдэнэ. Хүлхисөөндэ бүхыдөө 1014 толгой үхэр зунай тунга ногоондо бэлшээн таргалуулагдажа байнхай.

Эреэн хадын арадахи Бэлшэрэй гүүртэдэ тогтобобди. Эндэ ажахын мяханай малай гүүртэнүүдэй бригадир Даши-Дондок Санжиев колляскатай мотоциклаараа ерэhэн байба. Малшадайнгаа ажал болон эрилтэнүүд тушаа hонирхожо, хэр зэргэ hайн зуhажа, үхэрнүүдээ, үнеэд, тугалнуудаа хэр таргалуулжа байhыень мэдэхэеэ тэрэ эндэ ерээ.

Бригадиртай уулзажа, хөөрэлдэхэ забhартаа, хэнэй гүүртын малай hайнаар бэлшээгдэжэ, шэгнүүрээ ехээр нэмээжэ, таргалжа байhан тухайнь hонирхобобди.

— hарын hүүл бүхэндэ гүүртэнүүдэйнгээ малые шэгнэжэ, мүрысөөнэй дүн согсолдог гээшэбди. Мүнөө июнь, июль hарануудай дүн гаранхай. Данса дээрэhээ харуужамди, — гээд, Даши-Дондок Санжиев хэлэнэ.

Машина дээрэ тусхай шэгнүүр тээгээд, гүүртэ бүхэндэ ябажа, тэндэ байhан бүхы малые нэгэ-нэгээр шэгнэдэг гуримтай.

— Гол Толгой гэжэ газарта зуhажа байhан малшан Петр Потеев харууhалдаг бүхы 152 эрэ хашарагуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые июньдэ сүүдхэдэ дунда зэргээр 1000 граммаар нэмээжэ, жэжэ буруу, хашарагуудые харууhалдаг малшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ эрхимлээ, — гээд, тэрэ хөөрэнэ. Саашань тэрэ олон тоо, баримтануудые дурдаа. Жэшээнь, үнеэд болохо үүлтэр hайнтай гунжадые адуулдаг үхэршэн Базаржап Хайдаповтан июль hарада үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1100 граммаар нэмээжэ шадаа. Иигэжэ совхозой дирекци, парткомой, рабочкомой магтаал шанда хүртөө.

Бидэ Базаржап Хайдаповтанаар Бэлшэртэ уулзахадаа, Яруунын районой «Комсомольский» совхозой, мүн Хэжэнгын районой малшадай зундаа үхэрнүүдээ hайсахан таргалуулжа, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын түлөө мүрысэхэ гэhэн үүсхэл тухай хөөрэлдэhэн байгаабди. Эдэ үшөө залуухан айлайхи. Базаржап ба Сэсэг Хайдаповтан хоюулан баhал энэ үүсхэлые дэмжэжэ, хүхэ ногооной бэлшээриин хаhада гунжан бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммhаа доошо бэшээр нэмээхэ уялга абанхай. Тэрээнээ саатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Тиин тэдэнэр республикын болон районойнгоо бэрхэ малшадай хандалгые хүлеэн абажа дэмжээд, хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ шадаха байhанаа харуулна.

hү ехэтэй үнеэд болохо үүлтэртэ гунжад тон найдамтай элэ малшадта даалгагдаа гэжэ ойлгохоор. Хабартаа, зундаа эндэнь ганданги бэрхэтэй уларилтай байбашье hаань, гунжадаа хадаар, ой модоной захаар бэлшээжэ, горхоной тунгалаг уhаар хаhа сагтань ундалуулжа, атаржуулан таргалуулжа байна. Бүхы 90 гунжадынь ороондо оруулагданхай.

Энэ Бэлшэр гэжэ газарта баhал суутай хоёр малшад, Эхэ-геройнууд ажаhуудаг, ажалладаг юм. Түрүүн дурсагдаhан Эхэ-геройн Цыпилма Эрдынеева өөрөө гүүртые даадаг, нүхэрынь Борис Уладаев хоёрдохи малшан болоно. Тэдэнэй үхибүүд — ахалагша классуудта hурадаг Люба, Сэсэг басагадынь болон Вова, Андрей хүбүүдынь туhалалсана. Нүгөөдэ арбан үхибүүдтэй Дашанамжил Вандановтан олон хүбүүд, басагадтаяа мал харууhална.

Эдэ айлнуудай горитойхон болоhон үхибүүдынь ажалша, малша эжы, баабайнгаа хажууда байхадаа, мал ажалда дуршэжэ, зураг шэнги сэсэгтэ hайхан нугадаа, хүжэ ногоон ой тайгатай хада ууладаа, байгаалидаа дурлана. Адууhа мал харууhалжа дүршэнэ.

Эхэ, эсэгынгээ хэжэ байhан hайн hайхан хэрэгые, наhанайнь ажалые хүндэлхэ гээшэ дэмбэрэлтэй ааб даа.

Борис Уладаевай Люба басаган боро мори, Дашанамжил Вандановай Марина басаган халтар мори унаhхайнууд. hалхи татуулан урилдаажа ябаад, үдэртөө эдеэлхэеэ гэртээ ерэхэ, hөөргөө малаа адуулхала урилдан ошохо юм. Үхибүүдтэ ямар аятай hонин гээшэб. Үльгэрэй хүлэгүүдые унаад гүйлгэhэншүү.

Хүлхисөөнэй малшад ехэ, багагүй малаа оролдосотойгоор бэлшээжэ, hүүлэй үедэ ороhон хура бороодо ногооной ургасын эли бодо hэргэжэ hайжарhые, шэмэ ехэтэй болоhые hамбаашалан, мал hүрэгүүдээ бүри hайнаар таргалуулна.

Тиихэдэ бригадир Дашидондок Санжиев тухай хэдэн үгэ дурдалтай. «Шог зугаа гаргадаг, хурдан хурса үгэтэй, — гээд хэлсэдэг. Тэрэ дүшөөд жэлдэ хүдөө ажахыда хүдэлнэ. hүүлэй арба гаран жэлдэ ажахынгаа мяханай гүүртэнүүдэй бригадираар ажаллана.

— Дашидондогой малайнгаа тоо толгой, шэгнүүр тухай хэлэн hарын тоо бүридхэлдэнь нэгэшье алдуу байхагүй. Бухгалтери тэрээндэ ажаглалта хэдэггүй юм. — гэжэ конторынхид хөөрэлдэдэг.

Иигэжэ холын Хүлхисөөн нютагай малшад КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, нитынгээ мал олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнhөө оролдон ажаллана.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.

Баян хэшэгтэй hара

Август hара полинуудай болон огородуудай хэшэгээр баян. Ороохо ба овощ, үрэ жэмэс ашаhан машинанууд харгынуудаар таhалгаряагүйгөөр гүйлгэлдэнэ.

Таряашад ургаса хуряаха сагые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэнэ. СССР-эй ЦСУ-гай августын 17-ной мэдээнэй ёhоор, 70 миллион гектар талмайн ороохото болон ороохото-бобово ургамалнууд (кукурузые оруулалсангүй) хадагдаад байба. Энэнь түсэбэй 58 процент болоно. Хадагдаhан талмайн 91 процентын ороохон сохигдоо.

Үнгэрhэн долоон хоногто Сибириин, Казахстанай шэнэ газар элдүүрилhэн областьнуудай ажахынууд ороохо жэгдэ хуряажа эхилээ. Сагай уларилай орёо хүшэр эрхэ байдалда эндэ ургаса хуряагдана. Хура бороо ба хюруу хүдэлмэриин ябасада нүлөөлнэ. Тиимэhээл хүдөө ажахын зургаанууд техникэ болон транспорт бодомжотой hайнаар хэрэглэхые хараална. Жэшээнь, Казахстанай урда областьнууд бүхы техникээ хойто областьнуудта эльгээгээд байна. Энэнь ороохо хадалгые ба сохилгые түргэдхэхэ арга олгоо.

Ажахынууд гүрэндөө ороохо худалдана. Ставрополиин таряашадай жэшээгээр гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбтэ даабаринуудаа гансашье дүүргэхэ бэшэ, мүн горитойгоор үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Дунда Азиин, Закавказиин, Украинын, Молдавиин, России Федерациин урда областьнуудай ажахынууд үрэ жэмэс болон овощ болбосоруулгын предприятинуудта, хүн зондо худалдахын тула эльгээнэ. Мүнөө жэл витаминаар баян продукци ургуулхын тула ехэ хүсэ ба мүнгэ зөөри гаргагдаhан байна. Ушарынь гэбэл, сагай уларил таарамжагүй муу байгаа бшуу. Тиимэhээ ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, хэрэгтэй газартань хүргэхэ гээшэ тон шухала болоно. Энэ талаар таряашадай, бэлэдхэгшэдэй, транспортын болон худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондоо hайн холбоотойгоор хүдэлхэ гээшэ ехэ үүргэ дүүргэдэг.

Техническэ ургамалнуудые хуряалга эхилээ. 570 мянган гектар талмайн лёндолгунец хуряагдаад байна. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ hурагтүй ехэ болоно. Ажахынууд энэ ургамалые ехээр таридаг болохын тула үрэhэ хүрэнгэ бэлэдхэлгэдэ ехэ анхаралаа хандуулна.

Август hарада хэхэ юумэн ехэшье hаа, ерэхэ жэлэй ургаса тухай анхарал оролдолго табигдана. Механизаторнууд намарай ургамалнуудые тарихын тула 29 миллионhоо үлүү гектар поли хахалаа. 9,5 миллион шахуу гектар намарай паар хахалагдаа. Олон ажахынууд намарай ургамалнуудые тарижа эхилээ.

(ТАСС-ай корр.).

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУДА МЭДЭЭСЭНЭ

АЯНШАЛАГШАДАЙ ШЭНЭ СУДНА

Находкын корабль бүтээгшэдэй бүтээhэн «Турист» гэhэн судна «Петр Великий» тохойгоор түрүүшын рейснүүдые хэбэ. Далай дээгүүр аяншалха дуратайшуулда зорюулагдаhан энэ теплоход мүрэнэй эрьедэ туласа хүрэдэг юм.

Энэмнай Находкын судна заhабарилгын заводто үйлэдбэрилэгдэжэ эхилhэн шэнэ сериин судна болоно.

Находко.

УРГАСЫН ХЭМЖЭЭГЭЭР СЭГНЭНЭ

«Приморский» совхоздо соя үйлэдбэрилхэ индустриальна арга» гэhэн нэгэ темын элдэб асуудалнуудта зорюулагдаhан дипломно проектнүүдээ хүдөө жахын институдта дүүргэжэ байгаа долоон мэргэжэлтэд эрхимээр хамгаалба. Тэдэнэр научно-үйлэдбэриин «Искатель» отрядай бүридэлдэ оролсожо, тус ажахын тараалан дээрэ хүдэлhэн байна. Дипломнигууд теори эрхимээр мэдэдэг байhанаа харуулhан, эрхим дүн туйлаhан — соянын ургасые гектарай 5 центнерээр нэмээhэн байха юм. Гүрэнэй шалгалтын комисси эдэ бүгэдые анхаралдаа абаа. Энэ зундаа хэдэ хэдэн ажахынууд выпускнигүүдэй научна нээлтэнүүдые нэбтэрүүлжэ эхилээ.

Научно-үйлэдбэриин отрядуудта дүршэл гараха ба бодото материал дээрэ үндэhэлэн, дипломно хүдэлмэреэ бэшэхэ гээшэ Примориин хүдөө ажахын институдай hуралсалай онсо шэнжэнь мүн. Энэнь мэргэжэлтэдые бэлдэхэ шанарые hайжаруулхада туhа дүхэм болодог. Арбадахи табан жэлэй туршада энэ дээдэ hургуулиин социалис мүрысөөндэ хоёр дахин илажа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэниинь дэмы бэшэ.

Алас-Дурнын хүдөө ажахыда, ой модоной ба уhанай ажахыда хүдэлхэ 800 гаран мэргэжэлтэд мүнөө жэлдэ тус институдые дүүргэбэ.

Уссурийск.

ДУУШАДАЙ ХОТО

Мэргэжэлтэ оперно театргүй Комсомольск-на-Амуре хотодо hүүлэй үедэ «Пиковая дама», «Запорожец за Дунаем», «Волшебный портфель» гэhэн оперонууд табигдаhан байна. hайн дуранай коллективүүд — промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, студентнэр болон hурагшад тэрэниие табяа юм. «Строитель» гэжэ соёлой байшангай арадай оперно театрай артистнуудай арбадахяа табиhан «Пиковая дама» гэжэ оперо илангаяа амжалтатай байгаа.

Энэ коллективые гансал Комсомольск-на-Амуре хотодо hайнаар мэдэдэг бэшэ юм. Тэдэнэр Владивосток, Спасск-Дальний, Шэтэ городуудаар бэлиг шадабаряа харуулдаг. Ажалшадай уран бэлигэй түрүүшын бүхэсоюзна фестивалиин лауреат байhан. Тэрэнэй репертуарта «Алеко», «Русалка», «Риголетто» ба «Иоланта», «Паяцы» оперонууд ороно.

Дирижер А. Кунов, хүгжэмэй hургуулиин багша Л. Глинин, дуунай багша А. Разникин гэгшэдэй эдэбхи үүсхэлээр хүдэлмэришэдэй, студентнүүдэй ба үхибүүдэй оперно театрнууд байгуулагдаhан байна. Харин мүнөө «Амурсталь» заводто эмхидхэгдэhэн хотын дүрбэдэхи оперно театр шэнэ зүжэг табихые бэлдэжэ байна.

Комсомольск-на-Амуре.

ТРОЛЛЕЙБУСЭЭР hАРХЯАГТА ОШО

Хотын түб ногоон хоёрой хоорондо тро бус ябадаг боложо, В востогой хүн зон hа түүхэеэ ошохо аргатай бо.

hуужа ороhон бороо хяагай ургасада hаа гүй юм. Хүнүүд элдэ зын hархяаг дүүрэн на суглуулна.

Владивостогой хүн зо лайгааршье hархяагта дог байна. Түргөөр катер хахад час соо рай тохойн «Песчаный гэжэ үзэсхэлэн hайхан зарта абаашадаг. Субб үдэрнүүдтэ столовоу хүдэлмэрилэгшэд эндэ нухни эмхидхэдэг юм. хяагаар эдеэ хоолой нүүдые яажа бэлдэхэб заабаринуудые тэнда жа болохо.

Хүн зондо тааруу байхын тула троллейбу бүхы ногоон зооноор ябадаг юм. Дача дээр гаад, городто ошожо дэг хүнүүдтэ зорюулаг нэн түрүүн троллейбус даг болоо юм. Гэбэшье хяаг суглуулха дур шуул городской Сов шиидхэбэреэр hанааги рэнги.

Владивосток.

(ТАСС

«ЮРТЭМСЫЕ ШЭШЭРҮҮЛХЭ ДУҺАЛ» БЭДЭРЖЭ...

(Залуу поэзи тухай тэмдэглэлнүүд)

МАНАЙ ТҮРЭЛ партин совет литературын хүмүүжүүлэгшэ үүргэ үндэрөөр сэгнэжэ, [illegible]

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной партиин [illegible]

[illegible] «Залуу наһанай эхин» [illegible] гэһэн хамтын согсолборинууд буряадаар, «На [illegible]», «Утренние песни», «От[illegible] край» гэжэ согсолборинууд ород хэлэн дээрэ бүридхэжэ хэблэгдээ. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада залуу уран зохёолшодой түрүүшын номууд хэблэлдэ гаража, уншагшадай һонор табигдаһан байна. Тэдэнэй олонхинь хоёр-гурбан, зариншье олон номуудые хэблүүлжэ, эгээн бэлигтэйшүүлынь СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд болоо.

[illegible] шье залуу зохёолшодой амжалта түйлалта, алдуу дутуунууд тухай, жанр бүхэнэй хүгжэлтын онсо илгаа, хашүгам тухай, уран арга, хэлбэри тухайнь мэргэжэлтэдэй хэмжээнэй хөөрэлдөө үеболоод хэжэ байха хэрэгтэй байна. Иимэ хөөрэлдөөн [illegible] конференци дээрэ [illegible] гэжэ мэдэнэбди. Эндэ [illegible] хэлсүүлһэн 34 залуу [illegible] эхилэн бэшэгшэдэй гар [illegible] ахамад үеын зохёолшод, шүүмжэлэгшэд хаража [illegible] жажуугаар залуу [illegible] һүүлэй арбан [illegible] замые голшолон хаража байха юм.

[illegible] нёдондо жэл уран [illegible] Ардан Ангархаев [illegible] зам» гэжэ статья соо [illegible] буряад залуу поэзиин хүгжэлтэ тухай һонирхолтой олон [illegible] табяа һэн. Энэ хөөрэлдөөн үргэлжэлүүлэн гэхэ [illegible] залуу поэдүүдэй зохёолнууд дээрэ үндэһэлэн, [illegible] ямар шэглэлтэй, ямар олзотой, [illegible] гарзатай ябаһые хараха һанал байгаа юм.

[illegible] онуудаар Дондог [illegible] болон минии за[illegible] үетэнэй соохор мүр гар[illegible] «намдуу уянгын» үе сар [illegible] үргэлжэлһөөр гээшэ. Намжил Нимбуев шэнги [illegible] ород хэлэн дээрэ бэ[illegible] аад, ород поэзиин [illegible] классическа хэб хэлбэриие ба[illegible] Баяр Дугаров тү[illegible] арадайнгаа үльгэр до[illegible], урдын түүхэдэ үндэһэ[illegible] мүнөө үеын буряад хүнэй [illegible] бодол, сэдьхэлэй онсо [illegible] илгаатай һабагшые оно[illegible] шададаг байна. Хүнэй са[illegible] зам, сагаан һанаан тухай [illegible] хөөрэхэдөө, по[illegible] нютаг, эсэгын гулам-

та тухай эгээн найдамтай түшэг тулгуури шэнгээр, дурадаагаар дууладаг гэдэш. Тиимэһээ шүлэгүүдтэнь: «Сагаан ууламни, би шинии хэлтэрхэйб», «Түрэл дайдынгаа ээн болоһон улэһэнби», «Үндэһэнэйми бөөлэхые би дуулаһаб», «Байгаали, би хаанашни байнаб, ургашни гэнэшэб» гэһэн мүрнүүд тушаан болон бодожо дайралдана бэзэ.

Далдалаад ябаһан
нюуса хүсэлдөө
Үндэр байхаа һанагшаб
уула мэтэ.
Хүлгөөтэй, хатуу
хүзүүнэй зэмдээ
дуугай ябахаа
һанагшаб уула мэтэ.
Улаан нара эгээн түрүүн
үгтэжэ, туяарна һүүхэ
һананаб
уула мэтэ.
Урбалтада, худал
хуурмагта дабагдашагүй
хэрэм байхаа һананаб
уула мэтэ.

Һайхан хүсэл, бүхы наһанай захяа заабари гэхээр. Баяр хазагайрангүй, зориһон тээшээ шармайн ошодог һайн талатай. Һанаһанаа хүсэхын, һарбайһанаа барихын тула эрид шииидэнгээр зүдхэхэ гээшэ сэнтэй шанар. Зүгөөр залуу зохёолшодо энэ шанар дуталдабал, саашадаа юумэ түйлахань бэрхэтэй ха юм даа.

Минии үеые дайнай һүүлдэ түрэһэн, үдэһэн үетэнтэй холбоһон Борис Сыренов түрүүшын шүлэгүүдһээ эхилжэ, хурса образ, ялас гэмэ бодолоороо, бэеэ ото хүсэлэнгүй, сүлөөтэйхэнөөр гаргаһан аялгаараа аха нүхэдэй, тэрэ тоодо Дондог Улзытуевай анхарал татаа агша һэн.

Тэты!
Газаа хүйтэн дуһалнуудай
Шор-шол гэхэнь дуулдана.
Хүзы.
Эжын дулаахан дуһалнуудай
Мэл-мэл мухарихынь
һануулна.

Харьяата эжынүүдэймнай нюдэнһөө дулаахан дуһалнуудай абяагүйгөөр мэлмэрдэг байһан дайнай үеые шолшогоноото хабар залуу поэдтэ һануулба гээшэ. Дайнай үедэ түрэһэн, далайн сэрэгэй алба гараһан поэт бүхы үетэнэйнгөө нэрэһээ иигэжэ хэлэхэ эрхэтэйл:

Дайн дажарай гал соо
ябаагүйб—
Дала мүрөөрөө сооро
буудуулаагүйб.
Дайда дэлхэйдэ үхибүүн
ябааб.
Далай мэтэ номһоо ухаа
абааб.

Нээрээшье, мүнөөнэй залуу шүлэгшэд «далай мэтэ номһоо ухаа абажа» ябана ха юм. Борис Сыренов агуу Уитменай далайсадашье абтаһан, зүүн зүгэй поэзиин орёо нарин оньһыешье бэдэрһэн байха. Түрэл арадайнгаа аман зохёолшье шудална. Тиигэжэ бултыень суглуулжа, зүрхэн соогуураа буйлуулжа, хуби заяан дээрээ шалгажа гаргахадань, поэзиин шэмэ үлэжэ үгэнэ. Урданһаа наашаа тоогүй олон шүлэгшэд Түнхэн тухай бахархал омогорхолоо, гайхал тагналаа багтаажа ядаһан магтаалай шүлэгүүдые урдахуулһан байха. Тэрэ нютаг тухайгаа тон юрэнхыгөөр аад, буряад арадай сээжэдэ бухэжэһэн ойлгосонуудые холбожо, хүлеэгдээгүй һонёор хэлэбэ гээшэ:

Айлшадаа нохойдо
хазуулаагүй,
Аяга шанагаа
хүмэрүүлээгүй,
Агта хүлэгөө дарууллаагүй,
Арһаа хүсэргэнөөдэ
эдүүлээгүй
Түнхэн минии нютаг лэ.

Б. Сыреновэй «Эрмэлээл» гэжэ [illegible] олон жэлэй дүн гаргаһан [illegible] «Нинилбэрнүүд», «Омар Хайямай аялгаар» гэһэн [illegible] бүлэгүүдэй оролсоһондо [illegible] Зарим шүлэгүүдэйнгээ хэлбэри [illegible] байна гэжэ поэдтэ зааха [illegible] тэрэнэй ажалда [illegible] доһолдог [illegible] мүнөө үе [illegible] шотой со[illegible] гэхээр. эхэнэр «[illegible]» гэжэ мү[illegible] шье һаа, [illegible] һан сэдь[illegible] унахадаа [illegible] шалбаагт [illegible] шэшэрүүлээ» гээшэнь — шэнэ образ.

«Байгал далайда нэмэри болоһон Баргажанай долгиие» шүлэгэйнгээ долгиной эхэ болгон бариһан Дулгар Доржиева эхэнэр хүнэй баяр, гуниглал тухай ульһатай, доторой тодо сохилтотой шүлэгүүдые бэшэдэг.

Намда ехэ юумэн хэрэггүй,
Наһандаа, заяандаа
эрхэнэгүйб.
Сэдьхэлэй баялигһаа үлүү
Сэнтэй зээри бэдэрнэгүйб—

гэжэ дарууханаар хэлэхэдэнь, мүнөөнэй залуушуулай арюун һайхан тээшэ эрмэлээл, өөрын зам, өөрын габьяа бэдэрэлгэн тобойжо элирхэдэл гэнэ.

Һайн һайханиие хэһэмни
Һанаандам хүсэ нэмээнэ.
Һэшхэлэй сагаан сэсэг
Сэдьхэлэйм өөртэ һалбарна.

Нээрээшье, тиихэнгүй яахаб? Ябадалаа өөрөө хатуугаар сэгнэжэ үзэхэ гээшэ ганса хүсэл болоод үнгэрхэгүй, харин ухаан сэдьхэлэй эрилтэ байха зэргэтэй бшуу. Тиимэһээ: «Хэһэн хэрэгээ, хэлэһэнээ хэдэ удаа шүүмжэлнэб» гэнэ ха юм. Саашадаа хайшан гэжэ ябахаяа, яажа сагһаа гээрдэнгүй, темээз үргэдхэхээ, шүлэгэйнгөө түхэл маягые шэнэлжэ байхаяа Д. Доржиева бодожо үзэхэ ёһотой гээшэ аабза.

Литературна институт дүүргэһэн Баатар Батоев, БГПИ дүүргэһэн Цыдып Цырендоржиев гэгшэд гушаад наһандаа (мүнөө сагаар орой бэшэ) түрүүшынгээ номуудые хэблүүлээ. Залуу хүнэй сэдьхэлэй тунгалаг һаруулхан байдалые хүгжэмтэ уян хэлээр зурагалаһан Баатарай «Мүнгэн тоборюулга» гэжэ гоёор шэмэглэгдэһэн ном залуушуулда ехэтэ һайшаагдаа бэлэй.

Сагай эрьесэ, наһан тухай Цыдыбэй даамайханаар бодомжолжо һуухада, баһашье аятай. Ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсанаб гээд, шүлэг зохёолоо хойно хаяжа болохогүй, уран үгынгөө эршые хурсадхажал, темээз үргэдхэжэл, бэшэжэл байха гэжэ эдэ нүхэдтэ захиха дуран хүрэнэ. Танилсаад, уулзажа байгаагүйдэ, шэнэлһэи басаганшье мартахадаа болохо бшуу.

Ажалай амтые багаһаа танижа үдэһэн Эрдэни Дугаров Жорж Юбухаев хоёр ногоохон гэдэртэй номуудые һая гаргуулаа. «Түрэл нютагни Ашанга, түрэлхи үндэһэн шанга», — гэжэ Эрдэниин бэшэхэдэ, үнэншэмөөр. Үнэхөөрөө, тэрэнэй үндэһые «алта мүнгөөр бэшэ, аданхай, холонхойгоор шэмэһэн» гарнууд шанга. Барилгашан ха юм!

«Уран угаа дамжадаг» —
гээд
Урмашуулан нютагайхидни
хүхеэгээд,
Бүхы гэрнүүдээ намдаа
Бүтээлгэхэ һанаатай хаш даа.

Барилгашан мэргэжэлтэй Эрдэни Дугаров гэрнүүдыешье барихадаа, шүлэгшье бэшэхэдээ, далайса бүхэндөө, мүр бүхэндөө «бүхы зоной, үе сагай урда мэлээлтэгүйгөөр» ёһотой дархан шэнгээр хандана.

Энэ үдэр харюусалгын сэхэ
мэдэрэлгүйгөөр
Энэ наһамни, хүсэлни хооһон
гэхэ байнаб.

Олонхи залуу шүлэгшэд (гансал залуушуулшье бэшэ даа) энэ харюусалга тухайгаа заримдаа мартахаяа һанадаг. Тиимэһээ һула табижархиһан һур шэнги, ута унжагай, нэгэн гэбэл, доторой ульһагүй задагай зайдан мүрнүүд, бүдэхи зураглалнууд буряад поэзидэмнай үерлэхэеэ забдана. Торгон шэнги зөөлэн, утаһан шэнги уян түрэл хэлэндээ хайша хэрэгээр, мори унажа шадахагүй нозог хүн шэнгээр хандаха ушар дайралдана. Эдэ үгэнүүд эхилэн бэшэгшэдтэ, зарим «араата, һахалташье» зохёолшодто хамаатай.

Дээрэ дурсагдаһан поэдүүд юрэ хөөрэһэн шүлэгүүдые балай бэшэнэгүй, богонихон шүлэгүүд соогоо ямаршьеб тобшолол хэхэеэ, мэдэрэл гаргахаяа, зураг харуулхаяа, ямаршьеб бодол хэлэхэеэ заатагүй оролдоно. Жэшээнь, Э. Дугаров түрэл үйлсэ тухайгаа һонёор зураглаһанайнгаа һүүлдэ «Ажабайдалһаам таһаршагүй хуби—ами халуун жаахан минии түби» гэжэ тобшолно. Ж. Юбухаев һайн, муу шэнжэтэй зүг шэг тухай арадай философиие хүгжөөн, өөрынгөө зүгүүдые олоно: «захагүй тайгата зүүн зүгни — залуу наһанайм эрмэлээл» г.м.

Гэбэшье Э. Дугаровай шүлэгүүд жэншэдгүй хэбтэ оруулагдабашье, хуурайбтар шэнги. Ц. Цырендоржиевайхи заримдаа олон үгэтэй. Ж. Юбухаевайхи үгын алдуутай байхаяа яданагүй гэжэ һэргылхэ хэрэгтэй.

Шүлэгүүдэ зоной нюдэндэ үни табиһан, номуудтай боложо урдиһэн эдэ хүбүүд зохёохы ажалдаа бүхы наһанайнгаа хэрэг шэнгээр хандана бэзэ.

Набтархан гээшэнь,
дабахам —
Наадажа оройдонь гарамаар.
Дүтэлэн хормойдонь
ошоһом,
Дээрэһээм үлынэ һурамаар,—

гэжэ Ж. Юбухаевай хада тухай шүлэг соогоо хэлээшэдэл, поэзи гээшэмнай гайтай үндэр уула мүн гэжэ булта ойлгохо ёһотой. Дабаанай хүндэ хүшэрые ойлгоод, хормойһоонь сухаряашад олон. Хормойдонь байгаад, бэшэнэйнгээ хойноһоо атаархан харахадаа, эдир наһанайнгаа үндэр хүсэлдэ дахин абтадагшье хүнүүд бии.

Юрэдөө, олон лэ хүн шүлэг бэшэдэг болонхой. Зүгөөр ажабайдалай дабаануудта торожо, сагай шүүртэ зүндөө «һагшагдажа», тон бэлигтэй үсөөниинь лэ үлөөд, саашадаа поэт гэһэн хүндэтэ нэрые даажа ябаха шадалтай байха.

«Поэт гээшэ өөрыгөөл зосоохиие бөөмэйлһэн найжа бэшэ, дэлхэйн сууряан юм»,— гэжэ Максим Горький хэлээ һэмнай.

Шагнан һуунаб Бетховеной
хүгжэм...
Дэлхэйн агуухэ һудаһандаа
намай шэнгээһэн мэтэ.
Бишье баһа дэлхэйе
алаг зүрхэндөө шэнгээһэн
мэтэб.

Б. Сыренов.

Иимэ мэдэрэл шүлэгшэ бүхэндэ түрэхэ ёһотой, түрэдэгшье. Теэд иигэжэ хэлэхэдээ, заабол «дэлхэй», «юртэмсэ», «наһан», «ажабайдал», «дайн» ба «эб найрамдал» гэхэ мэтэ ехэ үгэнүүдые мүр бүхэндөө хэрэглэхэ гэжэ дурадханагүйб. Тэрэл «Түрэл үйлсэ» (Э. Дугаров), «Малаадай доро һуухадаа...» (Ж. Юбухаев), «Тэмээн уула» (Б. Жанчипов) гэхэ мэтэ һайн мэдэхэ, дүтын юумэ тухайгаа сэдьхэлэй ульһатайгаар бэшэхэдээ, өөрынгөө «дэлхэйе» харуулна, ажабайдал тухай хөөрэнэ ха юмбибди. «Сэдьхэлэй гансахан дуһал юртэмсые шэшэрүүлхэ» гээшэ эндэһээ удхатай.

Залуу поэдүүд шүлэгэй мүр бүхэниие даасатай болгохоёо, далда удха-нюухаяа, һонин образ олохоёо оролдоно гэжэ һүүлшын конференци харуулба. Жэшээнь, Рахмет Шоймардановай «Тогтоноб... мододой һүүдэртэ орёолгоһондол» гэхэдэ, залд гэмээр. Сагаан шүлэгөөр гэхэ гү, верлибрээр бэшэгшэд энээндэ бүришье ехэ анхаралаа табина.

Хэлбэлзэнэ
Һохор дальбараануудай
Нээлгээтэй аманууд —
Амидаралай
Оёоргүй худагууд:
Инаг дуранай
Эрхэ таамаг тэмдэгүүд.

Иимэ метафора-образ зураад, Сергей Тумуров хараһан юумыень харалсажа, саашань ухамайлан бодожо үзэхыень уншагшые урина, тэрэгүйдэ зүүн зүгэй поэзиин маягаар бэшэгдэһэн иимэрхүү шүлэгүүдэй удхые абаһаар ойлгохогүй ха юмши. Сагаан шүлэгөөр дашуурaлтагүй, гансал хэб хэмжүүртэ гуримшуулагдаһан шүлэгөөр бэшэгты гэжэ эндэ уряалхаяа һананагүйбди. Бэлигтэйгээр, удхатайгаар, доторой галтайгаар, бодолой далитайгаар лэ бэшэгдэһэн һаа, ямаршье хэбээр, ямаршье маягаар бэшэгдэһэн шүлэгүүд сэдьхэлэй шэмэ боложо шадаха бэшэ гү?

...Юрэнхы дээрэнь харахада, хүн бүхэниинь өөр өөрынгөө зүг шэг руу тэмтэрбэшье, үе сагай хүсэтэ амисхаалые, ажабайдалай үргэн дэлисые үшөөл залуушуул гаргажа амжаагүй байна. Сэдьхэлээ гүнзэгыгөөр уудалхаяа, эрмэлээл мэдэрэлээ дууһан сэхэ хэлэхэеэ залуушуул юундэшьеб хирүүдэнэ. Юрэдөө, залуу бэшээшэдэй темэ даншье һаа уйтан— инаг дуранай, түрэһэн нютагай хоёр хорёо соо хаалгаатай. Энэшье хоёр мүнхэ темые хүсэд дүүрэн задалбал, ехэ юумэ хэлэжэ болохоор шуу.

Залуу зохёолшодойнгоо охин зам дээрэ залууршан боложе, түрүүшынь зохёолнуудые шэнжэлэн хаража, рецензи, статьянуудые ахамад зохёолшоднай, хүндэтэ шүүмжэлэгшэднай ходо-ходо бэшэжэ байха бэзэ гэжэ найдаха дуран хүрэнэ. Иимэ хөөрэлдөөн тон хэрэгтэй. Буряад поэзиин хүгжэлтэ тухай тусгаар суглаан мүнөө намар болохоёо байна ха юм. Энээнтэй дашарамдуулан олон хүн һанамжаяа хэлэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

СССР-эй уран зохёолшодой VII съезд дээрэ зохёохы ажалай эгээн шухала, тэрэ тоодо поэзиин хүгжэлтэ тухай, залуу бэшэгшэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Манай залуу уран зохёолшод съездын материалнуудтай танилсажа, өөһэдтөө хабаатай тобшолол хэхэ ёһотой.

Л. ТАПХАЕВ,
Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной консультант.

АЖАЛШАДАЙ бэшэгүүдһээ

МААРГТААРХИН БАЯРЛАА

«Первомайский» совхозой [illegible]

Д. ДОРЖОГУТАБАИ.
Жэнжэгэ.

Августын 22—Коми АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ой

ЖАРГАЛТА БАЙДАЛТАЙ ХИЗААР

З. ПАНЕВ,
Коми АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ

Манай газар нютагта ехэ һайндэр оршон ерэбэ — Коми АССР-эй 60 жэлэй ой гүйсэбэ.

Юһэн параллель дээрэ, Европын хэдэн гүрэнүүдэйхитэй адли газар дайда дээрэ автономито республика оршодог. Хаанта правительство энэ газарые «хэндэшье хэрэггүй хооһон газар» гэжэ тоолодог байһан. Харин эндэ ажаһуудаг ажалша хүн зон үхэжэ һалаха юм гэдэг һэн.

«Совет засагай түрүүшын жэлнүүдһээ эхилжэ, Россиин урданай национальна заха булангуудые тэрэнэй түбэй хүгжэлтын хэмжээндэ шадаал һаа түргэнөөр хүргэхэ хараатайгаар манай экономическа ба социальна политика ябуулагдаһан байна»,— гэжэ партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ һэн. Тиин энэ зорилгонь амжалтатайгаар шиидхэгдэһэн байна. «Хүшэр хүндэ 1919 ондо Арадай Комиссарнуудай Совет В. И. Ленинэй заабаряар Курскэ болон Воронежско губерниинүүдэй жасаһаа абажа, 105 мянган пүүд ороohо манай хизаарта эльгээһэнниие коми арад хэзээдэшье мартахагүй.

Манай ороной һандаралда ороод байха үедэшье, залуу совет правительство манай арад тухай мартаагүй һэн. Хизаарай ажалшад политическэ ба социальна байдалда болоһон үндэһэн хубилалтануудые гансата ойлгожо, совет засагай политикые эдэбхитэйгээр дэмжэдэг болоо һэн. Граждан дайнай жэлнүүдтэ коми арад 20 мянга гаран сэрэгшые Улаан Армида эльгээһэн байна.

Коми АССР-эй ажабайдал аша үрэтэй хубилалтануудаар гэрэлээр туяатана. Долоон томо город, городой түхэлтэй хүдэлмэришэнэй 48 һуурин тосхон эндэ урган бодонхой. Нефть, газ, шулуу нүүрһэн, модо олзоборилхо, болбосоруулха, зөөхэ комплекснууд баригданхай. Автономито республика ороной Европодохи хойто зүгэй түлишын элшэ хүсэнэй шухала бааза болоһон намтартай. 20 гаран миллион тонно нефть ба газай конденсат, 20 миллиард шахуу кубометр газ, 28,5 миллион тонно шулуу нүүрһэн эндэ жэл бүри үйлэдбэрилэгдэдэг, Коми АССР хори гаран миллион кубометр модо ябуулдаг. Хүн зондо хүртэсын талаар Франци, Итали мэтын оронуудта орходоо булюу ехэ электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэдэг.

Орон дотор гаргагдадаг табадахи ном бүхэн Сыктывкарска ой модоной — промышленна комплексын саарһан дээрэ барлагдадаг юм. Харин энэ табан жэлэй эсэс тээшэ тус комплекс типографида хэрэглэгдэхэ саарһа дүрбэ дахин ехээр бүтээн гаргадаг болохо. Авиаци, түмэр харгын, автомобилиин ба уһанай транспорт үргэнөөр хүгжөөгдэнэ.

Хойто городууд болон хүдэлмэришэнэй һуурин тосхонуудай дэргэдэ хүдөө ажахын томо үйлэдбэринүүд эмхидхэгдэнхэй. Совхозууд гектар бүриһөө дунда зэргээр 160—180 центнер хартаабха хуряадаг, үнеэн бүриһөө 3 мянга шахуу килограмм һү һаадаг габьяатай.

Совет газар дээрэ оршон мандажа байгаа манай арадуудай адли тэгшэ эрхын хуулиин үнэн зүб байһые, ороной ямаршье заха буланда ажаһуужа, ажалладаг хүнүүд тухай хүсэн түгэлдэр Эхэ оронойимнай ёһотой анхарал оролдолго гаргадаг байһые ажабайдалай олон тоото жэшээнүүд гэршэлнэ. Автономито республикада далан үндэһэ яһанай түлөөлэгшэд эбтэй нэгэ бүлэ шэнгээр ажаһуудаг.

Коми АССР-тэ социально-соёлой олон тоото эмхи зургаанууд бии. Бүхы һуурин газарнуудта телевизор харадаг болонхой. Табан дээдэ, тусхай мэргэжэлэй 18 дунда һургуули, техническэ мэргэжэл олгодог 45 училищи мэргэжэлтэдые һурган бэлдэдэг. Автономито республикада бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлэгдэнхэй. Мүнөө мянган хүндэ абажа харахада, тэдэнэй 875-ниинь дээдэ, дунда (дүүргэгдэһэн ба хүсэд дүүргэгдээгүй) эрдэмтэй юм. Түүхын богони болзорто өөрын багшанар, врачнар, инженернүүд болон технигүүд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эрдэм наукын болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд бэлдэгдээ. Гансахан научна эмхинүүд болон дээдэ һургуулинуудай кафедрануудта 400 гаран эрдэмэй доктор ба кандидат ажалладаг.

СССР-эй Наукануудай академиин филиалай, Сыктывкарска гүрэнэй университедэй коми эрдэмтэдэй бүтээлнүүд манай орон дотор ба хилын саанашье үргэнөөр тоогдодог юм.

Экономическа ба соёлой байгуулалтада ехэ амжалтануудые түйлаһанай түлөө автономито республика Ленинэй, Октябриин Революциин ба Арадуудай Хани Барисаанай орденуудаар шагнагданхай. Агууехэ ород ба совет ороной бусад арадуудай үзүүлдэг аха дүүгэй туһаламжа эдэ бүхы амжалтануудайнь үндэһэ һуури болоно.

Коми АССР-эй ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар эхилээ. Промышленна үйлэдбэриин талаар долоон һарын даабари үлүүлэгдээ. КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ ажалша коллективүүд горитой хубитаяа оруулхые сүм шиидэнхэй.

(ТАСС).

КОМИ АССР—ой модоор баян хизаар. Ой модон 39 миллион гектар газар эзэлнэ. Жэл бүри эндэ 20 миллион кубометр шэлбүүһэтэ болон нарһата модон бэлдэгдэдэг. Автономито республикын ниислэл — Сыктывкарта промышленна томо комплекс бодхоогдонхой. Сыктывкарта үйлэдбэрилэгдэһэн саарһан дээрэ ороной табадахи ном бүхэн барлагдана.

Сыктывдинскэ леспромхоз — «Комилеспром» нэгэдэлэй түрүү ажахынуудай нэгэн юм. Жэл бүри эндэ хахад миллионһоо дээшэ кубометр модон бэлдэгдэнэ. Ой модо унагааха, гэшүүһэнһээнь сэбэрлэхэ, отолхо ажал эндэ дүүрэн оньһожоруулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сыктывдинскэ леспромхозой Слободскдохи доодо складта.

ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

ВАРШАВА. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь М. Милевский «Трибуна люду» газетэдэ толилогдоһон хөөрэлдөөндөө иигэжэ мэдүүлээ: үнгэрһэн үеын алдуунуудые удаа дараалан запаруулжа байһандаа мүнөө хүсэтэйбди. Мүн съездын урда тээхи кампаниин үедэ, тэрэшэлэн съезд дээрэшье ПОРП-ын бүхы гэшүүдэй хабаадалгатайгаар һанал бодолнуудаа сэхэ хэлэжэ, саашадаа дабшаха замаа, ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримда тэхэрихэ, хэлсээ, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ хараа бодолоо тодорхойлһондоо хүсэтэйбди...

Дайсанай һанаһанай ёһоор, съездын хүдэлмэриие һаатуулжа, үрэ дүнгүүдтэнь, тогтоолнуудайнь удхада, хүтэлбэрилхы түбэй органуудай бүридэлдэ нүлөө үзүүлжэ боломоор элдэб ябуулганууд бүри съездын болоно байха үедэ хэгдэһэн байгаа. Польшодо бодото дээрээ үгы байһан, үлэсхэлэн байдал тухай, мүн бусад шэнэ лозунгнууд тараагдаа һэн.

Социализмын дайсад хооһон хуурмаг лозунгнуудые гаргаһан, тохёолдоһон байдалые хёмороондо хүргэхые оролдоно. Үйлсын маршнууд гадагтэ эхэнэрнүүд болон үхибүүдые хабаадуулжа байһаниинь илангаяа аюултай. Баруунай һүйдхэлтэ түбүүдэй түсэбөөр хараалагдаһан үүргые дүүргэнэбди гэжэ жагсаалда хабаадагшад мэдээгүй байгаа. Польшодохи байдалые тогтууригүй болгохо, засаг түрые саг үргэлжэ һуларуулха, тэрэниие задагайруулан унагааха, тиигээд засаг гартаа абаха гэжэ тэдэ түсэбүүд дотор хараалагдана. Мүн манай союзнигуудай зүгһөө Польшодо найдахыень болигохо, тиигэжэ ПНР-ые тэдэнһээ таһалан амяарлаха гэһэн зорилготой юм. «Солидарностиин» эндэ, тэндэ гаргагдадаг хэблэлнүүдтэ, мүн гүрэндэ харша, социализмда харша, Советскэ Союзда харша удхатай листовконууд дотор партида, гүрэндэ, тэрэнэй зургаануудта эсэргүү галзуу добтолгонууд имагтал дурсагдаһан зорилгонуудта хабаатай.

Мүн лэ энэ зорилгоор «Одото марш» гэдэгые эмхидхэхэ һадэлгэ гаргагдаһан байна. Польшодо политическэ үзэлэй түлөө түрмэдэ хаагдаһан хүнүүдэй үгышье һаань, тиимэ хүнүүд бии хэбэртэйгээр хэлээд, тэдэниие хамгаалха гэһэн зорилго тэрэ маршын үмэнэ тусхайлан табигдаһан байна. Үнэндөө «Бээ даанхай Польшын конференци» гэдэг, социалис Польшодо харша бүлэгые үмэглэхэ гэһэн зорилго энэ маршын урда табигдаһан байгаа. Мүнөө тэрэ бүлэгые хүтэлбэрилэгшэд бэеэ даагһан суудтэ үгтөөд байна.

Эдэ мэтын ябуулгануудта эсэргүүсэдэггүй засаг захирgaан һулардаг гэжэ эдэ мэтын жагсаалнуудые эмхидхэгшэд һайн мэдэнэ гээд М. Милевский удаань тэмдэглээ.

Польшые хүндэ хүшэр байдалһаа гаргахын тула ажал хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлхыень парти ПОРП-ын IX съезд дээрэ поляк арадые уряалһан байна. Гэхэ зуура съездын һүүлээршье үргэлжэлжэ байгаа забастовко болон маршнууд революцида харша ябуулгын хэгдэжэ байһые гэршэлнэ. Польшодо һайн мэдээжэ болоһон социализмын дайсадай, балмад ябадалтанай олон тоото уулзалгануудай үеэр хэлэһэн үгэнүүдһээ тэрэнь элитэ болоно. Нэгэн гэбэл, өөһэдынгөө гадаадын хүтэлбэрилэгшэдэй заабариие дүүргэжэ, үгы гэбэл арад зоной аша туһада огто хабаагүй, өөһэдынгөө хубиин политическэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула олониитэдэ «Солидарностиин» үзүүлдэг нүлөөгөө тэдэнэр татагасангүй хэрэглэнэ.

Бидэнэр хуули сахилга хангаха гэжэ шууд эрмэлзээхэбди. Ниитын амгалан байдалые эбдэжэ, манай байгуулалтада, арадай засагта добтолхые эрмэлзэгшэд юугээршье халха хэжэ шадахагүй.

Парти болон правительство өөрынгөө һанал хүсэлнүүдыешье, бэелүүлхэ ябуулгаяашье нюуха зорилгогүй. Обществын, эрхэ түлөөлэлгэтэй органуудай зүгһөө хинагдахаар бэлэмди. Польшодо гуримтай байдал тогтоохын түлөөдэ бидэнэр хэлбэришэгүй шууд ябуулга хэхэ ёһотойбди.

АРГЕНТИНЫН, ПЕРУГАЙ КОМПАРТИНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ЛИМЭ. Ядерна дайнай аюулые бүри ехэ болгохо, нейтронно бомбо олоор бүтээн гаргажа эхилхэ гэһэн Рейганай захиргаанай шиидхэбэриие Аргентинын Компарти, Перугай Компарти эрид буруушаана.

Аргентинын коммунистнуудай делегациин албанай хэрэгээр Перуда ерэһэн тушаа тунхаглагдаһан хамтын мэдүүлгэ дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: арад олониитые нэгэдхэн жагсааха, Холбоото Штадуудай баалалтаар буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябуулга буруушааһан тэмсэлдэ, Вашингтоной хорото балмад политикаһаа уламжалан, уласхоорондын байдалай улам муудажа байһые зайсуулха тэмсэлдэ улад зониие элсүүлхэ хэрэгтэ оролдолго хүсэлэлгэнүүдээ зорюулха гэжэ шиидэнхэй байһанаа хоёр парти элирхэйлнэ.

Пролетарска интернационализмын гол ёһые үндэһэ болгон, хани холбоогоо батадхан хүгжөөхөөр, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл хамгаалхаар бэлэн байһан тухайдаа Компартинууд мэдүүлнэ.

Никарагуада бэелүүлэгдэжэ байгаа шэнэдхэлгэнүүдые дэмжэхыень КПА болон ПКП уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе уряалба. Сүлөөтэ байдал ба демократиин түлөө тэмсэжэ байгаа Сальвадорой арадтай һанал нэгэтэй байһанаа эдэнэр элирхэйлээ.

Кубатай һанал нэгэтэй байһаниинь документ дотор элирхэйлэгдэнэ. Хархис засагуудай дарлалта доро байһан Чилиин, Парагвайн ба бусад оронуудай патриодуудай тэмсэлые дэмжэдэг, дэмжэхэ тухайдань мүн лэ соносхогдоно.

ХААНА, ЮУН БОЛОНОБ?

РЕВОЛЮЦИИН ОЙ ТЭМДЭГЛЭГДЭЭ

ХАНОЙ. Вьетнам арадта сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдал олгоһон, ороной олон зуун жэлэй түүхэдэхи шэнэ үе сагай — социализмын үе сагай эхи табиһан августын революциин 36 жэлэй ой социалис Вьетнамда үргэнөөр тэмдэглэгдэбэ. Энэ ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд, митингнүүд республикын городууд ба һууриин тосхонуудта болоо.

Арадай зол жаргалай түлөө, ороной сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэн унагшадай дурасхаалые хүндэлэн ёһолхын тула, 1945 оной августын баатар габьяата хэрэгүүдтэй холбоотой, Вьетнамай ниислэл хотын түүхэтэ газарнуудта олон мянган зон ерээ.

НАЦИОНАЛЬНА КОМИТЕТ ЭМХИДХЭГДЭЭ

АММАН. Америкын Холбоото Штадуудта эсэргүүсэхэ национальна саг үргэлжын комитет Иорданида эмхидхэгдээ.

Энэ комитет Иорданида американ эд товарнуудые асаралгатай тэмсэхэ кампани ябуулха болоно. Араб газар дайдые Израилиин эзэмдэлгэ буруушаадаг. Тель-Авивай ээрхэг түримхэй хараа бодол дэмжэгшэ Холбоото Штадуудай политикые буруушаадаг Иорданиин олониитын ба профсоюзна ажал ябуулагшад ороно.

ВКТ ЭРИД БУРУУШААНА

ПАРИЖ. Франциин ВКТ гэжэ эгээн томо профсоюзай конфедеральна бюро нейтронно зэбсэг олоор бүтээн гаргажа захалха гэһэн американ захиргаанай шиидхэбэриие эрид буруушаана. Энэ шиидхэбэринь Европын бүхы оронуудай ажалшадта эсэргүү шэглүүлэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ, Европые ядерна дайнай гол гуламта болоно гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэнэ. Нейтронно бомбые буруушаадаг ябуулгаяа эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлхыень, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна зэбсэгүүд тухай хөөрэлдөө эхилхэ тухай кампани эмхидхэхыень Франциин ажалшадые ВКТ-гэй конфедеральна бюро уряална.

(ТАСС).

МЕКСИКЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

МЕХИКЭ. Мексикын Коммунис партиин (МКП) ЦК-гай VII үргэн пленум эндэ болобо. МКП-гэй, Мексикын ажалшадай партиин, Революционно социалис партиин, Социалис нэгэдэлэй ба ябуулгын хүдэлөөнэй, Мексикын арадай партиин хүтэлбэрилэгшэд нэгэдэлгэ тухай болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ хабаатай асуудал эндэ хаража, зүбшэһэн байна.

Мексикын зүүнэй тала баримталдаг табан партиин нэгэдэл ороной хүдэлмэришэнэй, демократическа хүдэлөөндэ түүхэтэ удха шанартай гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, зүүнэй тала баримталдаг бүхы хүсэнүүдые нэгэдхэн жагсааха шухала гэһэн һанамжануудые хүтэлбэри болгон, энэ дурадхалые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень МКП-гэй бүхы гэшүүдые пленум уряалба.

Дурсагдаһан асуудалаар Компартиин баримталха хараа бодол тодорхойлхын тула, байгша оной октябриин 15—16-да Мехикэдэ партиин национальна XX съезд зарлаха гэжэ МКП-гэй ЦК-гай пленум тогтоогоо. Тэрэшэлэн ерэхэ жэлэй июльдэ болохо президентын һунгалтада, энэ тушаал дааха кандидадые дэбжүүлгэдэ хабаадаха асуудал съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ болоно.

Зүүнэй тала баримталдаг табан партиин нэгэдэл эдэнэй политическэ, ажал ябуулгын бүри эдэбхитэй болоһон оршон байдалда бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ пленум тэмдэглээ.

ТОЛИ

Энэ хуудаhандамнай уншагты:

„ФИБ" - уран зурааша, зохёолшо.

Манай айлшан-монгол поэт.

Байгаалида дуратайгаар.

Шог ёгто долгин.

УРАН ЗУРААША, ЗОХЁОЛШО

«ФИБ» гэжэ гурбан үзэгөөр гар табигдаhан зурагууд «Буряад үнэн» газетын хуудаhанда барлагдажа эхилhээр нилээд олон жэл болоhон байха. Уран хурсаар, шогтой, ёгтотойгоор зураhан зурагууд газетын уншанэй уншагшадта танил болонхой. «ФИБ» гэhэн нюуса нэрэтэй хэн гээшэб гэжэ асуугаа бол, Филипп Ильич Балдаев ааб даа гэжэ тэдэнэр торидhогүйгөөр харюусахал.

Поэт Шираб Нимбуев уран зурааша Филипп Балдаев хоёрой оролдолгоор гарадаг болоhон «Сатирын булан», «Мархайн аша Тархай» гэhэн сатирическэ гаршагуудые уншагшад хүлеэжэ ядадаг байгаа.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. И. Балдаев уран зурагайнгаа ажалые эхилhээр үнинэй. Тэрэмнай тоhон, бусад шэрээр, мүн карандашаар, нүүрhээр зурадаг уран зурааша болон график мэргэжэлтэй юм. Ф. И. Балдаев гушаад онуудта буряад уран зураашадай эмхиие байгуулалсаhан намтартай. Юрэдөө, Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной түүхые арадай мартагдашагүй уран зураашад Цыренжап Сампилов, Роман Мэрдыгеев, Георгий Павлов, Александр Окладников, Евгения Неволина гэгшэд эхилhэн байгаа. Тэдэнэй дунда залуухан Филипп Балдаев байлсаhан гэжэ мүнөө омогорхонобди. Һүүлдэнь Александр Тимин, Тимофей Рудь, Мария Шестакова, Иван Аржиков болон бусад олон нүхэд тэдэнэй зэргэдэ жагсаа.

Ф. И. Балдаев олон жэлэй туршада тоhон шэрээр томо зурагуудые зурадаг байгаа. «Шоно Баатар» гэжэ эпическэ темэдэ томо зураг бүтээhэн юм. Тиихэдэ «Үглөөгүүр ой соо» гэhэн пейзаж, Тооро нютагта таряа ехээр боожо суурхаhан Танхаевай, Санагын мүнгэшэ дархан Долгор Логиновагай, уран зохёолшо, багша, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоевой, уран зохёолшо Д. Батожабайн болон бусад хүнүүдэй портредүүд республикын олониитэдэ мэдээжэ юм.

Тиихэдэ графическа хэдэн олон зурагланнуудые уран зурааша бүтээhэн байха. Филипп Ильичэй зохёохы хүдэлмэридэ тэдэнь мүн лэ ялас гэмээр харагдадаг, онсо ехэ hуури эзэлдэг байха.

Филипп Балдаевай ажал ябуулга анхан сагhаа хойшо олон hалбаритай байhан юм. Оhо мүрэнэй эрьедэ түбхинэhэн түрэл Енгүүд нютагтаа байхадаа, залуухан Филипп уран hайханай хүдэлмэри эмхидхэдэг байhан юм. Харин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Түнхэнэй МТС-эй политтаhагта хүдэлөө.

Хаанашье, ямаршье ажал хэжэ ябахадань, уран зураг хадаа Балдаевай ами наhанай гол хэрэг байдаг hэн. Түнхэндэ хүдэлжэ байхадаа, зурагай материалгүйдэхэдөө, ингэжэ шоглон хэлэhэн юм:

— Заримдаа гарайнгаа зохолходо, сагаан бүд хубсаhаяаш хэрэглэн зураг зуражархиха дуранhни хүрэхэ...

Ябашье тэндэ байхадаа холст бүд оложо, Ф. И. Балдаев «Жамбал Тулаевай зуhалангай гэр» гэhэн hонин зураг бүтээhэн юм. Советскэ Союзай Герой, суута снайпер Ж. Тулаев: «Зуhалан гэрни үмхиржэ дууhаха, харин зурагынь үлэхэл», —гэжэ хэлэгшэ hэн.

Тэндэл байхадаа, геройн нютаг Таhархайн голой байгаалиие зурагланhан «Үбэлэй hуни» гэжэ угаа hайхан пейзаж тэрэ зураа.

Арадай уран зурааша Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей хадаа манай республикын омогорхол болонхой. Ф. И. Балдаев олон жэлэй туршада тэрэ музейе толгойлжо, хэрэгтэй материал суглуулгада горитойхон хубитаяа оруулhан юм.

Арадай аман зохёол, арадай уран бүтээл хадаа Ф. И. Балдаевай зохёохы ажал ябуулгада горитойхон үүргэтэй байгаа. Олон жэлэй туршада уран зурааша арад зоной дунда ябажа, ажаhуудалай элдэб hонин хэрэгсэлнүүдые суглуулан, угалзануудые, хубсаhа хунарай, тоног зэбсэгүүдэй гоёолтонуудые зуража абан, тэдэниие тон нарииар шэнжэлhэн габьяатай. Энэ ажалаа бүтээхэдээ уран зурааша Буряадай АССР-эй худөө нютагуудаар, Усть-Ордын, Агын округуудаар hайса ябаа. Зурагуудынь тусхай альбом болоjo хэблэгдэнхэй.

Мүнөө наhатай болобошье hаа, зохёохы ажалай эрмэлзэл сээжэ соонь бурьялhан зандаа. Зураг зурахынгаа хажуугаар, хурса гуурhaa гартаа бараад, хүүгэдтэ зорюулан, угаа hонин онтохонуудые зохёожо, хэдэн ном хойно хойноhоонь хэблүүлээ.

«Эжэл гурбан», «БАМ-ай баабгай» гэhэн шүлэгүүдынь, «Холтосон, Уляасан» гэhэн сатирическэ повесть үхибүүдтэ hонирхолтой, уран хурса хэлээр бэшээтэй. Илангаяа «Төөрсэгэн хүбүүн» гэжэ арадай онтохые hонёор найруулhан байна.

Һаяхан Дээдэ-Онгостойн клуб соо хүн зон олоороо сугларжа, габьяата уран зураашатай уулзаа hэн. Клубые даагша В. Белолипецкая, шубуунай фабрикын экономистка Д. Эрдынеева, hаалишан хүбүүн В. Жербаев, уран зурагай училищиин hурагша М. Дармаев, ЛВРЗ-гэй токарь А. Якимов гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлээ, Ф. И. Балдаевай онтохонуудые, ёгтото шүлэгүүдые уран hайханаар уншаа. Уран зураашын арадай уран зохёолой аялгаар зурагдаhан угалзанууд уулзалга дээрэ харуулагдаа.

И. ТУГУТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үертэ абтаhан хура булган хоёр.

Ф. БАЛДАЕВАЙ шог зураг.

АХА ДҮҮ ОРОНОЙ ЗОХЁОЛШОД

МАНАЙ ХАНИ— Дэндэвийн ПҮРЭВДОРЖ

Манай буряад уран зохёолшодой hайн нүхэр, Монгол ороной мэдээжэ поэт Дэндэвийн Пүрэвдоржодо МНР-эй засаг түрын тогтоолоор 1981 оной Гүрэнэй шан олгогдобо гэhэн баяртай мэдээсэл hаяхан Улаан-Баатарhaa ерэбэ.

Нүхэр Д. Пүрэвдорж 1933 ондо Үбэр-Хангайн аймагай Бүрд сомоной нютагта малшан айлай булэдэ түрэhэн юм. Москвагай Максим Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институт дүүргэжэ гараа. Гушаад жэлэй урда тээ уран бүтээлэйнгээ ажалые эхилээд, арба гаран ном хэблүүлэн гаргаа. Тэрэнэй бэшэhэн шүлэг, поэмэнүүд ород, англи, хинди, болгар, чех, япон, корей, буряад болон бусад хэлэнүүд дээрэ оршуулагдажа, олон түмэн уншагшадай hонирхолые татанхай.

Нүхэр Д. Пүрэвдоржын бэшэhэн гурбан багахан поэмэ— «Хара саhан» (монгол-совет хани барисаан тухай), «Хүхэ даалин тэрлиг» (Халхын-Голдохи байлдаанда оролсоhон монгол сэрэгшэ тухай) засаг түрынгөө болон ниитэ олоной зүгhөө эды шэнээн үндэр дээдын сэгнэлтэдэ хүртэбэ ха юм.

Мүнөө бидэнэр «Хара саhан» гэжэ поэмэhээнь хэhэгүүдые уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди. Поэт Чимит-Рэгзэн Намжилов буряадшалаа.

Д. ПҮРЭВДОРЖ.

ХАРА САҺАН

(ПОЭМЭҺЭЭ ХЭҺЭГ)

I.

Гушуулаа бидэ гушан эжытэй,
Гушуулаа бидэ гушан абатай,
Гушуулаа бидэ гушан нэрэтэй,
Гушуулаа бидэ гушан гэртэй—
Гушуулаа бидэ дүшэн нэгэн ондо
Гушуулаа гүлмэр найман наhандаа
Һуралсалай сүүмхые хоёрдуугаар дайнтай
Һургуули руугаа хамта үргэлөө hэмди.

Тэрэ сагта манай нютагаар
Тэнгэри сэлмэг, наратай байбашье,
Амитанай шарайе hүниин үүлэндэл
Аласай дайнай hүүдэр дараhан юм.
Гушуулаа бидэ нимэл үедэ
Гушан шубуундал адли эжэлшэжэ,
Ажамидаралаараа энэ зохёолой
Анханай мүрые бэшээ агша hэмди.
Үглөөнэй наран тээшэ нэгэ сонхотой,
Үдэрэй наран тээшэ хоёр сонхотой,
Гурбан шагаабаряар манай классай
Гушан дэбтэртэ наран тудадаг hэн.
Эхэ оромнай тэрээгээр харагдажа,
Энэ дэлхэй тэрээгээр обёорогдожо.
Гурбан сонхомнай манайнгаа класста
Гурбан гайхамшагта толи байhан юм.
Гэр уруумнай нэбтэрэн ороhон
Гэрэлтэ наранай hайхан туяа дор
Эрдэниин долоон үзэг холбожо,
«Эхэ орон» гэжэ бэшээ агша hэмди.

II.

Эндэ Монголой гушан хүүгэдэй
Энхэ наранай hайхан туяада
Эрдэниин долоон үзэг холбожо,
«Эхэ орон» гэжэ бэшэжэ байхада,
Улаан Арми газар дээгүүр,
Улаан Арми сэнхир тэнгэреэр,
Улаан Арми уhан доогуур,
Улаан Арми шуhан соогуур —
Хорбоо юртэмсын хуби заяае
Хоёр миллиард хүн арадтайнь,
Хойто үетэйнь, ерээдүйтэйнь
Хоёрдохи дайнда хамгаалжа ороhон юм.

Бодоод үзэбэл, дайнай талмайда
Бороогой дуhал газарта хүрэнгүй,
Шэгэдхэhэн жадын үзүүртэ бутаржа,
Шинелиин хормойдо хатажа байhан юм.

Ургамал модон дайнай газарта
Ула дороhоо үндыжэ шадаагүй hэн.
Хабарай сэсэг нюдэн дээр хатажа,
Халуун зунаар шубууд бусаа hэн.
Баруун Европые хүл дороо гэшхэжэ,
Бараг hүрхэйтэнгеэр бэеэ тоолоhон
Гурбадахи рейхэй сэрэгшүүдэй
Гуталайнь ула улаан байhан юм.
Хара үнгэтэй фашистын арми
Хара үхэлөөр тугуудаа тахижа,
Даритай hомоор хүнэй ами hүнеөн,
Дайсан тиихэдэ дабшажа ябаhан юм.
Хамаг дайдые хайлатар шатааhан
Халуун түмэрэй үер дунда,
Гуламта бүхэнние үхэл дайраhан
Гашуудалта зэбүүн тэрэ hүни
Эсэргүүсэн унаhан ород сэрэгшэ
Эрэлхэг Брестын хэрэмэй ханада:
«Эхэ оронойнгоо түлөө» гэжэ
Эсэсэйнгээ шуhаар бэшээ бэлэй.

III.

Эсэргүүсэн унаhан ород сэрэгшын
Эрэлхэг Брестын хэрэмэй ханада:
«Эхэ оронойнгоо түлөө» гэжэ
Эсэсэйнгээ шуhаар бэшэжэ байхада,
Классай буушье үгы hаа,
Хамта нэгэн фронт болоjo,
Гушан хонгор зүрхэндөө бидэ
Гуниг гашуудал абажа ябаалди.
Хорото дайн харагдахагүй мүртөө
Харандааш, гуурhа гарhаамнай буляажа,
Шэл лагбантай бэхыемнай хуурайлжа,
Шэрээ дээрэhээ дэбтэрыемнай хуряагаа.
Дайн баhа дайралдахагүй мүртөө
Даабуу дэгэлэй гадарые хуулажа,
Улаан дунсэ, ногооншье сайн
Ута hабые эрьюулжэ гүбеэ.
Хорбоо дэлхэйн үнгэ харлажа,
Хоол унданайнгаа хомор болоhон
Хүндэ гашуудалта тэрэ сагта
Хүнэй сэдьхэл лэ сагаан байhан юм.
Дэрээ мартаhан гушан эжынэрнай
Дэнгэй гэрэлдэ нойроо hэргээжэ,
Үлгын арhаар бэлэгэй бээлэй
Үндыхэ забгүй оёжо hууhан юм.
Адуугаа хуряаhан гушан абанарнай
Агтынгаа hайнние шэлэжэ абаад,
Хани нүхэдтөө илалта юрөөн,
Хадагаа дэлгэн барижа байhан юм.
Монгол хүнэй сэдьхэл hанаан
Моридтоёо хамта фронт зорижо,
Улаан Армиин тулалдаа хэhэн
Уган нютаг руу хүрэжэ байhан юм.
Арюун классаймнай гурбан сонхо
Арбан хоёр нюдэтэй байhан юм.
Арбан хоёр шэл шагаабаряар
Алтан наран туладаг байhан юм.
Наймыень тиигээд дайн хахалжа,
Няамал саарhа ородонь хадаhан юм.
Дүшэн гурбан оной намарые
Дүрбэхэн шагаабаряар бидэ үзэлтэйбди.
Тэрэ дүрбэн шагаабаряар тудаhан
Тэнгэриин наранай тула доро
Бишыхан үхибүүд гушан дэбтэртээ
«Бидэ илахабди» гэжэ бэшээ hэмди.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭҺЭЭ ЭХИТЭЙ ХЭРЭГ

1948 ондо Франциада, тодорхойлбол, Парижда дүтэхэнэ, Фонтебло хотодо байгаалиие ба байгаалиин баялигуудые хамгаалгын уласхоорондын холбоон байгуулагдаhан түүхэтэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо оршон тойронхи агаар, уhанай арюун байхын, ургамал ногооной, ан амитадай олошорхын түлөө асуудалда бүхы дэлхэйн эрдэмтэд, натуралистнууд, мүн ниитэ хүн зон hанаа сэдьхэлээ табижа эхилhэн юм. Эгээл тиихэдэ дүтын сагта байгаалиие ашаглалгын ба холын хараата зорилготойгоор ан амитадые, ургамал ногооe хамгаалгын асуудалнууд адли тэгшэ бодомжотойгоор шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ элирээ hэн.

В. И. Ленинэй баталhан түрүүшын декредүүдhээ эхилээд, байгаали хамгаалгын асуудал гүрэн түрымнай саг үргэлжын анхаралда байгаа. Ороной саашанхи хүгжэлтые хараалhан гол шэглэлнүүд соо энэмнай амяараа хэhэг болгогдон оруулагданхай. Тиимэhээл оршон тойроной hайн hайханиие анханайнь түхэл янзаар үлөөхэ гэhэн зорилго гүрэнэй политикын хэмжээндэ хүргэгдэнхэй гэбэл, алдуу болохогүй.

Хүн зон ба байгаали хоёрой хоорондохи харилсаа зүбөөр байгуулха гээшэ нэн түрүүн ургажа ябаа үетэниие байгаалида дуратайгаар хүмүүжүүлгэhээ эхитэй. 1977 ондо Тбилиси хотодо оршон тойронхи байгаали тушаа асуудалаар правительстванууд хоорондын конференци болоо hэн. Эндэ гүрэн түрымнай толгойлогшо Л. И. Брежнев амаршалгын үгэ хэлэхэдээ, байгаалида анхарал ехэтэйгээр, гамтайгаар хандахаар хүн зониие hургалга хадаа арадай гэгээрэлэй кадрнуудые бэлдэлгын таhаршагүй хубинь болохо ёhотой гэжэ зааhан байна. Энэ заабаринаа уламжалан, СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи Эрдэм шэнжэлгын тусхай шэглэлтэй институдай түлөөлэгшэд 1979 онhоо эхилээд байгаали тухай эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхээр Бүхэсоюзна конференцинүүдые үнгэргэдэг болохо гэhэн шиидхэбэри гаргаа бэлэй. 1980 оной hүүл багаар Таллин хотодо үнгэргэгдэhэн конференциин дүнгүүдээр илангаяа hайшаагдамаар hанамжа, дурадхалнууд абтажа, СССР-эй Гэгээрэлэй министерство эдэниинэнь бүхыдэнь баталhан байна. Конференцидэ хабаадагшад булта нэгэн hанамжаяа элирхэйлээ. Эдир үетэниие дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ, оршон тойронхи байгаалидаа хайхарамжатайгаар хандажа hургаха гээшэ общестымнай гол зорилго гэhэн тобшолол хэгдээ hэн.

Эдэ бүхы шиидхэбэринүүдые бэелүүлхээр хүдэлмэри мүнөө hургуули бүхэндэ, залуушуулай хүдэлдэг коллектив бүхэндэ ябуулагдана. Мүнөө республикымнай бүхы дээдэ, тусхай дунда ба дунда hургуулинуудта байгаали хамгаалгын асуудалаар факультативуүд байгуулагданхай. Гэбэшье саг үргэлжэ эмхидхэгдэдэг олон тоото хэмжээ ябуулганууд hанаhанда хүрэнэгүй. Жэшээлхэдэ, заншалта болоhон шубуудай үдэрэй удаа үхибүүд бүхэн дали жэгүүртэниие харууhалха, бөөмэйлхэ, хөөршөөхэ тухамдаа хүрөө гэжэ хэлээ hаа, үлүү ааб даа. Юуб гэхэдэ, хүмүүжүүлэгшэд, багшанар нимэ хэмжээ ябуулгын бодото удха шанарые ойлгодоггүй, эгээл тиимэhээ hайн бэлэдхэл хэдэггүй юм. Уламжалан хүүгэдэй зүрхэ сэдьхэлые дайрахаар, тэдэниие уяруулхаар үзэгдэл болоногүй. Миил юрын хөөрэлдөөн гэхэ гү, али «хамгаалха ёhотойбди» гэhэн баталамжые юрэ дабтаhан лэ хэрэг болоно гэшэ.

Гэхэhээ гадуур, байгаали хамгаалгые, баялигыень зүбөөр ашаглалгые хинан шалгадаг эмхи зургаануүд өөhэдынгөө хүдэлмэридэ залуушуулые ёhотоор хабаадуулнагүй. Бодоод үзэхэдэ, энэниие эмхидхэжэ шадаа hаа, нэн түрүүн өөhэдтэньшье, хоёрдохёор, залуушуулдашье тон лэ хэрэгтэй байгаа бшуу. Һүүлэй hүүлдэ обществодо ашатай туhатай үүсхэл болоjo үгэхэнь ойлгосотой ха юм. Энэ талаар hайшаалта жэшээ дурдабал, Буряадай багшанарай институдай байгаали хамгаалха талаар студенческэ дружина улаhа залияа, оролдосоёо гэршэлнэ. Илангаяа браконьернүүдые баллыса барилсахада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гээд тэмдэглэлтэй. Агнууриин инспекциин түлөөлэгшэдтэй нягта холбоо барисаан байгуулагдаа. Республикын Ой модоной ажахын министерствын оролдолгын ашаар hургуулинуудай дэргэдэхи лесничествэнүүд хүдэлмэриингөө онол аргые оложо, баян дүршэлтэй болоjo байнхай. Гэбэшье олохон hургуулинуудта бии байгаа арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй, зарим hургуулинуудта нимэ лесничествэнүүд үнөөл эмхидхэгдээгүй байhаар.

Пионерскэ лагерьнуудта, аяншалгын клубуудта ба эдиршүүлэй амардаг бусадшье газарнуудта байгаали хамгаалха талаар хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэнэ. Зунай элдин hайхан, сагай үедэ, ургамал ногооной, ан амитадай амидаралые адагламаар, шэнжэлэн үзэмөөр аятай таатай хаhые зүбөөр хэрэглэхын тула бүри эртүүр бэлэдхэл ябуулагдадаг. Пионернүүдэй олонхи лагерьнуудта үхибүүдэй эрдэм мэдэсые гүнзэгырүүлхээр хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг, ой модон соогуур, тала нугаар экскурси, аяншалганууд эмхидхэгдэдэг. Нимэ хүдэлмэриин дүй дүршэл согсологдожо, хүмүүжүүлэгшэдэй, вожатанарай дунда зүбшэн хэлсэгдэхэ ёhотой. Хүн бүхэнэй ажаглалтануудаа, hанамжануудаа бусадтай хубаалдаа hаань, олониитэдэ ашатай туhатай байха бшуу.

В. ТУГАРИН,
байгаалиие хамгаалгын бүлгэмэй республиканска соведэй инструктор.

СЭСЭРЛИГ СОО СЭНГҮҮ

Бэшүүр тосхондо Тюрюхановай нэрэмжэтэ үйлсэ бии юм. Теэд энэмнай хэн гээшэб гэбэл, дотоодын хэрэгүүдэй таhагай хүдэлмэрилэгшэ байhанаа, албата үялгаяа дүүргэжэ байтараа наhанhaa нүгшэhэн Николай Анфиногенович Тюрюханов бэлэй. Энэ хүнэй дурасхаалда нютагаархиниинь нэгэ гудамжаяа ингэжэ нэрлэhэн түүхэтэй.

Тюрюхановай нэрэмжэтэ үйлсэдэ оршодог хүүгэдэй саадаар hаяхан hонирхобоб. Тэрэ «Огонёк» гэжэ зохидхон нэрэтэй. Юрэдөө, энэ саадай оршон байдалые, үхибүүдэй hамааран наадаха, hонирхон анхарха зүйлнүүдые харахадаа, ехэтэ урмашан, газетэдэ бэшэхэ дурам хүрэбэл. Саадай хашаа соо сэбэр, хэрэгтэй газартань hарабша татаатай, hолжорхо, халтирхашье газар бии, дүүжэн, корабль, абирхын тула хэмэл жираф болон бусад hонин юумэнүүд бии. Үхибүүдые харахадаш, hамаарха юумэеэ оложо ядаhань хүн үгы — хуу баран сүлөөгүй янзатай.

Эдэниие хаража бахархан байhаар, өөрынгөө бага балшар наhые hанажа, уяран байгаа hэм. Теэд үхибүүд— манай ерээдүй, «жаргалтайгаар ехэ болыт даа» гэhэн гансал хүсэл хэлэхэ дурамни хүрөө бэлэй.

Саашань хөөрэхэ болоо hаа, тус саадай хүдэлмэрилэгшэд оршон тойроноо ногооруулхын тула ехэ хүдэлмэри хээ hэн. Саадай талмай дээрэ, мүн газаагуурньшье хуhан, уляаhан модод hуулгаhдаа, hөөг бургаанад, сэсэгүүд олоор таригдаа.

Саадые даагша нүхэр В. П. Унагаева хабар эртэ ногооруулга тухай hанаагаа зобожо, районой ОВД-эйн начальнигта хандаа hэн. Тиихэдэнь тэрэ үхибүүдэй түлөө бүхы юумэ хэхээр бэлэн байhанаа мэдүүлэн, туhаламжа үзүүлээ бэлэй. Тиигэжэ тэдэнэрэй хүсөөр үшөө 30 эшэ набшаhата модон, hөөг бургааhан hуулгагдаhан байна. Ингэжэ Н. Тюрюхановай нэрэмжэтэ үйлсэдэ шэнэхэн модод ногоорон, саадай үхибүүдэй агаарые арюудхан сэбэрлэнэ.

«Огонёгой» талмай дээрэ, газаагуурнь тойроод, дүн хамта 361 эшэ элдэб модод таригданхай. Харин доогуурнь, ногоон хибэс дэлгээтэй шэнги, тойроод сэсэгүүд урганхай. Харахада, аргагүй hайхан даа. «Огонёк» гэжэ саадта байдаг үхибүүд сэсэрлиг соо байhандал адли байна.

Саадай хүдэлмэрилэгшэд үхибүүдээ таримал бүхэндэ, сэсэг бүхэндэ гамтайгаар хандажа, харууhалжа hургана. Зааханhaa хойшо иимээр хүмүүжүүлэгдэhэн үхибүүдэй саашадаа байгаалиин үнэн нүхэд байхань элитэ.

М. АШИРОВА.
Бэшүүрэй район.

ДОНДОГ ПАРХАЕВ

Һамганайнгаа яаралтай хэрэгээр түрхэмдөө ошоходо, хоёр үхибүүдтэеэ үлөөд, Дондог нилээд тухашаржа байгаа. Тэрэ хүдэлмэриhөө ерэлгэндээ магазинуудаар ябаад, яслиин үүдэндэ ерэбэ. Тэндэнь нэгэдэхи класста hурадаг хүбүүниинь ерэнхэй, эсэгэеэ хүлеэжэ байба.

Заахан басагаяа яслиhaa абажа, гурба болоод, Пархаевтан гэртээ ошожо ябана. Дондог Пархаев элдэб эдихэ юумэ, забhартань нэгэ шэл архи гударhан сүүмхэеэ өөрөө баринхай, хүбүүниинь шагтайтараа заахан дүүгээ үргэнхэй алхалалдана.

Хахад харгыгаа ябаншьегүй, хүбүүниинь:

—Аба, Даримые даажа яданаб. Та Даримые өөрөө үргөөд ябагты, заа гү? Би тэрэ сүүмхыетнай бараад ябаhууб, —гэжэ гуйба.

—Асфальт дээрэ алдажархихаш!—гэжэ хүбүүгээ бадараад, Дондог Пархаев сүүмхынгээ барюул шангаар бажуугаад, гэр тээшээ яаруугаар алхалба...

Ш-С. БАДЛУЕВ.

ЧЕХИИН ДАРДАМ ХАРГЫГААР

Августын 1-дэ «Москва—Прага» шэглэлэй «ТУ-154» самолёдто hуужа, 2 час 30 минута саг соо ниидээд лэ, 36 хүн—Буряадай АССР-эй пропагандистнууд Чехословакиин ниислэл хотодо буушоод байгаабди. Прага хотодо буухадамнай, урихан сэбэр шарайтай залуухан газаршан, чех басаган—Иренка угтажа абаад, автобусто абаашаба. Автобусто hууxадамнай, сэнхир хүхэ нюдэтэй Иозиф гэжэ жолоошон урихханаар мэндэрэн угтаа hэн.

12 үдэр соо эдэ хоёр нүхэдтэй ажэлшэн, Чехиин үзэсхэлэнтэ гоё нютагуудые үзэжэ, түүхэтэ газарнуудые харан аяншалаабди. Ческие Будеёвицы, Писяк, Пльзень, Клатовы, Карловы Вары, Прага хотоор лаар ябаабди. Заводой ажалшадтай, худөө ажалшалтай уулзагдаа.

Һүүлшын үдэрнүүдые Прага хотодо үнгэргөөбди. Совет сэрэгшэдэй аха дүү хүртэ ошожо hүгэдэн, римал сэсэгүүдые табяа. Мүн Прагада Ленин багшын хүшөөдэ сэсэг табиhан набди.

А. ЦЫДЕНОВА,
Ярууныы районой Үльдэргэ hуурина пропагандист.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Фермэнүүдтэ — элбэг тэжээл» —түрүү бэшэг. «Тэжээлэй конвейер сагай уларилhаа дуулдыдангүй хүдэлхэ ёhотой» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Республикын ажалай эршэ»— мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Мал ажал — онсо шухала hалбари» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Түрэл орон доторнай. Редакцида ерэhэн бэшэгэй мүрөөр. Мэргэжэлтын зүбшэл.

Гурбадахи хуудаhанда. Коми АССР-эй байгуулагдаhaар 60 жэлэй ой. «Жаргалта байдалтай хизаар»— ТАСС-ай материал. Социалис оронуудта. Уласхоорондын темээр статьянууд. Хилын саанаhaa абтаhан мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Субботын үдэрэй заншалта хуудаhанай материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Место встречи изменить нельзя» (5-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 11.25 — «Комсомолой эдэбхитэдэй hургуули». 11.55 — Шэнэ hонин (буряадаар). 12.10 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан хүгжэмтэ дамжуулга.

Орбита. 12.55 — «Спортлотогой» 34-дэхи тираж. 13.05 — «Һолонго». Арадай оюун бэлигэй уласхоорондын 4-дэхи фестиваль. Ирак. 13.30 — «Илагшад». «Фронтын ханинарай клуб». 15.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.15 — Үхибүүдтэ — фильм. «Деревенские каникулы». 15.45 — «Ан амитадай аймаг». 16.45 — «Архитектура-81». Москвагай архитектурна ансамбльнууд. 17.15 — СССР-эй Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай дуушад болон ЦТ ба РВ-эй электро-хүгжэмэй ансамблиин хабаадалгатай уянгатай дуунуудай концерт. 17.45 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 18.15 — Румыниин фашис дарлалтаhaа сүлөөлэгдэhэн үдэр — Румыниин арадай национальна hайндэртэ. 19.45 — «Марица» — мультфильм. 19.55 — «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. Жуковай уласхоорондын [illegible] дал тухай хөөрөөн. 20.40 Социалис Ажалай Герой, СССР-эй арадай артист А. [illegible]виковтой «Прожектор» [illegible] соёлой ордон соо бол[illegible] концерт-уулзалга. 22.00 «Время». 22.35 — Волейбол уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүл. СССР—ЧССР. 23.15 — «Приглашение к [illegible]цу» — фильм-зүжэг. 00.1[illegible] Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.25 — «Та[illegible] түрэлхидтэ». 11.55 — «[illegible]кентын аялганууд» — [illegible] концерт. 12.25 — «Соведэй [illegible] ба ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 12.55 — «О[illegible] классники» — уран hай[illegible] фильм. 14.15 — Бари[illegible] фильмүүд.

Орбита. 15.15 — Дамжуул[illegible]гын программа. 15.20 — [illegible] ногоор аяншалагшадай [illegible] 16.20 — «Альфред» — [illegible] hайханай богони фильм. 1[illegible] — «Хүгжэмтэ киоск». 17.1[illegible] Регби: уласхоорондын [illegible]рысөөн. СССР — Югосл[illegible] 18.05 — М. Гараева. «Хо[illegible]ка» — фильм-зүжэг. 20.1[illegible] «Элүүр энхэ байлга». 21.0[illegible] «Амгалан нойрсогты, [illegible] шуул!» «Лукошко с неб[illegible]цами». 21.15 — Тамара [illegible] уласхоорондын мүрысөөн. СССР—США. 22.00 — «[illegible]мя». 22.35 — «Театр» — [illegible] hайханай фильм.

Редактор Р. Б. ГАРМА[illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-02450. Заказ № 193. Индекс 5901